

Nahum, trooster

T. van Turenout

Nahum, trooster

T. van Turennot

Grijpskerk

Copyright © 2018 Grijpskerk, Netherlands

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form of by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without the prior written permission of the author.

Eerste uitgave 2011
Tweede uitgave 2012
Derde uitgave 2013
Vierde uitgave 2015
Vijfde uitgave 2018

Turennot, T. van
Nahum, trooster / T. van Turennot;
Grijpskerk.
Tel. 0594 – 69 60 13
SISO 227.4 UDC 228.07 NUGI 632
Trefw.: Nahum (bijbelboek); verklaringen.

Verklaring van gebruikte afkortingen en tekens:

- b.v. Bijvoorbeeld
- vgl. Vergelijk.
- (v. ...)
- Bij een verwijzing naar een tekst binnen hetzelfde hoofdstuk wordt een vers aangeduid met de letter v. Als bijvoorbeeld in het 2^e hoofdstuk van Ezechiël wordt verwezen naar vers 8, dan staat er niet (Ezech.2:8), maar (v.8).
- (...)
- In de vertaalde tekst worden tussen deze haakjes verduidelijkingen toegevoegd. Het staat echter niet in de oorspronkelijke tekst; b.v. Ezechiël 9:6^a; Oude (mannen), jonge (mannen), en meisjes, kleine kinderen en vrouwen moeten jullie doden en verdelgen; vgl. Oude, jonge, en meisjes, kleine kinderen en vrouwen moeten jullie doden en verdelgen. Ezechiël 12:6^b; Ik heb jou (als) een wonderteken gegeven voor het huis van Israël; vgl. Ik heb jou een wonderteken gegeven voor het huis van Israël.
 - In de uitleg en vertaling geeft de tekst tussen de 2 haakjes een extra leesmogelijkheid weer; b.v. Ze (her)bouwden de nieuwe tempel in Jeruzalem.
 - In een voetnoot is de tekst tussen de haakjes een sub-voetnoot; b.v. (Zie Turenout T. van, Daniël, God is rechter, Grijskerk, 2018.)
- (= ...)
- Hoe de letterlijke (vertaalde) betekenis van de oorspronkelijke tekst in het Nederlands het beste kan worden opgevat of begrepen; b.v. Ezechiël 23:42; Zij gaven (= deden) armbanden over hun handen.
- (of ...)
- Geeft een extra betekenis in het Nederlands van de oorspronkelijke taal. Woorden uit de oorspronkelijke taal kunnen in het Nederlands meer betekenis hebben; Ezechiël 9:6; Vanaf mijn heiligdom moeten (of zullen) jullie beginnen; vgl. Vanaf mijn heiligdom zullen (of moeten) jullie beginnen. Jesaja 14:7^a; De hele aarde (of het hele land) heeft rust, (en) is stil; vgl. Het hele land (of de hele aarde) heeft rust, is stil.
- (.../...)
- Bij getallen of jaartallen betekent het teken / hetzelfde als het woord *of*. Bijvoorbeeld (588/587) betekent: Het gebeurde in het jaar 588 of 587.
- (.../... – ...)
- Het 2^e jaartal na de / geeft een andere functie aan; b.v. De Perzische koning Kores II (559/538 – 529) was al in 559 voor Christus koning geworden, maar in 538 werd hij ook de koning van de Israëlieten. Na zijn dood in 529 werd hij opgevolgd door zijn zoon.
- [...]
- Het gedeelte dat tussen deze spekhaken staat, is de oorspronkelijke tekst. Dit gedeelte kan echter voor de betekenis van het geheel tijdens het lezen beter worden weggelaten. Door het handhaven van die oorspronkelijke tekst wordt de inhoud ofwel de boodschap in het Nederlands eerder onduidelijker; b.v. Jeremia 28:11^b; De profeet Jeremia ging [zijn] weg. Psalm 3:3; Vele(mense)n zeggen van mij[n] ziel: “Er is voor hem geen redding door (= bij) God.”
- [(...)]
- In meer of mindere mate is zeker, dat het bijbelgedeelte tussen deze haken niet bij de oorspronkelijke tekst hoort, hoewel het vaak wel als zodanig werd en wordt gepresenteerd; b.v. Openbaring 20:5; [(De overige doden leefden niet tot de 1000 jaren voorbij waren. Dit (is) de 1^e opstanding.)]
- *** Exactere tekst met uitleg volgt hieronder.

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding.

2. Rondom het boek Nahum.

- 2.1. De voorgeschiedenis.
- 2.2. De schrijver van het boek Nahum en zijn tijd.
- 2.3. De betrouwbaarheid van het boek.
- 2.4. Verklaringsmethode.
- 2.5. De vorm en structuur van het boek.

3. Het bijbelboek Nahum.

- 3.1. Opschrift. (hoofdstuk 1:1)
- 3.2. Loflied over de Here. (hoofdstuk 1:2-8)
- 3.3. De berechting van Ninevé en troost voor Juda. (hoofdstuk 1:9-15)
- 3.4. De verovering van Ninevé. (hoofdstuk 2)
- 3.5. De vernedering en verwoesting van Ninevé en Assyrië. (hoofdstuk 3)

4. Gods geopenbaarde plan met zijn volk.

- 4.1. Terugblik en toekomstperspectief.
- 4.2. Tijdbalk.

5. Het doel van het bijbelboek Nahum.

Literatuur.

Index.

Aanwijzingen voor het lezen.

Het is niet noodzakelijk, dat dit boek vanaf het begin tot en met het einde wordt doorgenomen. De hoofdstukken zijn min of meer zelfstandige eenheden. Ze kunnen afzonderlijk worden gelezen. In eerste instantie zou men met hoofdstuk 3 kunnen beginnen, eventueel gevolgd door hoofdstuk 2.

Als men van een bepaald gedeelte iets meer wil weten, kan men de aangegeven bijbelteksten daarvoor gebruiken. Niet alle genoemde bijbelteksten zijn in dit boek helemaal uitgewerkt. Deze bijbelteksten zijn dus niet alleen een bevestiging van een bepaalde passage, maar bevatten ook nieuwe invalshoeken. Men krijgt daardoor meer zicht op bepaalde gedeelten uit het bijbelboek Nahum of andere teksten uit de Bijbel.

1. INLEIDING

Veel mensen vinden profetische boeken of bijbelgedeelten erg moeilijk. Vaak worden ze omzeild, omdat men er toch niet mee uit de voeten kan. Je kunt er schijnbaar alle kanten mee op. Er zijn zo veel meningen over. De toekomst weet, en kent God alleen.

Toch is dit niet de bedoeling van de profetieën in de Bijbel. De toekomst is wel aan God, maar soms wil Hij aan de gelovigen al iets van de toekomst laten zien. Hij wil hen zo bemoedigen om in moeilijke tijden het geloof te versterken. Zo werd ook in het Oude Testament steeds weer de komst van Jezus Christus voorspeld. Via Nahum en andere profeten wilde God iets van de toekomst aan de gelovigen van toen bekend maken. Dat kan voor ons nog van grote betekenis zijn.

De schrijver van dit boek moest bekend maken, wat er in de toekomst ging gebeuren. Dat begon kort na de verwoesting van de Egyptische hoofdstad No-Amon (= Thebe) (Nah.3:8). Deze verwoesting gebeurde in 664 voor Christus in opdracht van de Assyrische koning Assurbanipal (669 – 627). Daarna zou er nog veel gebeuren. Dat schreef Nahum op. Het bijbelboek begint kort na de val van No-Amon, en eindigt bij de verwoesting van Ninevé en de ondergang van het eeuwenoude Assyrische rijk.

Deze periode is al achter de rug. In 612 voor Christus werd de grote Assyrische hoofdstad Ninevé door de Medische koning Cyaxares I (625 – 585) en de Babylonische koning Nabopolassar (625 – 605) verwoest. In 608 kwam er ook een definitief einde aan het Assyrische rijk. Wij leven vandaag ruim 2670 jaren na het optreden van de profeet Nahum. Het is belangrijk om Gods hand te kunnen zien in al de dingen die gebeurd zijn. Zo kunnen we vanuit dat perspectief zien, wat er gebeurt, en wat er nog zal gebeuren.

God heeft de profetieën gegeven, opdat de gelovigen van toen en van nu daar wat aan hebben. We kunnen in moeilijke tijden bemoedigd zijn. De overwinning is aan ons. Kijk maar, het gaat zoals God het ons heeft voorspeld. We moeten ons ook kunnen voorbereiden op de dingen die gaan komen. Daarom kunnen en mogen profetieën voor de gelovigen niet verborgen blijven. Als we God liefhebben, dan willen we Hem zoveel mogelijk kennen. Dan willen we ook zijn plannen kennen, die Hij aan ons bekend wil maken. Dat is ook belangrijk voor ons gebed.

2. RONDOM HET BOEK NAHUM.

1. De voorgeschiedenis.

We staan al niet meer aan het begin van de heilshistorie, als de profeet Nahum zijn openbaringen krijgt. Niet alles kunnen we doornemen. We beperken ons tot dat wat nodig is om dit bijbelboek te kunnen begrijpen.

Eerst schiep God in volmaakte toestand de hemel en de aarde. Na de zondeval in het paradijs werd alles onvolmaakt. Verlossing werd nodig. Ruim 2000 jaren later volgde om de slechtheid van verreweg de meeste mensen de zondvloed. Alleen het gezin van Noach bleef gespaard. De komst van de Messias Jezus die de wereld van de zonde zou gaan verlossen, bleef mogelijk. Daarmee was een poging van de satan en verleider om dat te verhinderen mislukt.

Na ruim 400 jaren startte men met de bouw van een toren in Babel. Door een toren te willen bouwen, die reikte tot de troon van God in de hemel, rivaliseerden de meeste mensen met de Here. Ze wilden bij elkaar blijven, en zo machtiger worden, dan de Here God zelf. In die periode kregen de gelovigen het moeilijk. Binnen deze revolutionaire omgeving hitste de satan de mensen tegen de dienaren van de hemelse Vader op, met het doel de Kerk uit te roeien. Op die manier probeerde de satan ook deze keer de komst van de Verlosser Jezus te verhinderen. Door de spraak van de mensen te verwarren, voorkwam God het duivelse plan. Er ontstonden namelijk verschillende talen. De mensen verstonden elkaar meestal niet meer. Daarom gingen ze uit elkaar. Groepen die elkaar wel verstonden, trokken samen de wijde wereld in.

In die groepen begon men geleidelijk naast de Here ook afgoden te dienen. Daarom riep God uit (het nageslacht van) één zo'n groepsverband Abram op om zich af te scheiden van zijn familie, en voortaan Hem alleen te dienen. Gehoorzaam trok Abram naar het land Kanaän.

Zijn kleinzoon Jakob, die later ook Israël genoemd werd (Gen.32:28), vertrok vanwege hongersnood uit Kanaän, en hij ging naar het korenrijke Egypte. Daar mocht hij met zijn gezin van 12 zonen in het gebied Gosen wonen. Zijn nakomelingen groeiden heel snel in aantal.

Deze groei ging zo snel, dat de farao van Egypte bang werd. Hij liet de Israëlieten onderdrukken. Omdat God had beloofd, dat de Verlosser uit dit volk geboren zou worden, dreigde zo opnieuw de komst van de Messias Jezus niet door te gaan. Het volk werd echter door de Here gered. Onder leiding van Mozes en zijn opvolger Jozua werden de Israëlieten weer naar het beloofde land Kanaän gebracht.

Daarna volgde een tijd waarin het volk iedere keer de Here vergat, en zelfs afgoden gingen dienen. Zo kwam steeds de komst van Jezus in gevaar. Toch wist God dit gevaar af te wenden. Iedere keer stuurde Hij richters, die (grote delen van) het volk Israël weer terugriepen tot een leven zoals de liefdevolle hemelse Vader dat graag ziet.

De Richterentijd eindigde met de aanstelling van Saul als koning. Toen begon de Koningen-tijd. Drie koningen regeerden over het hele volk: Saul (1033 – 1012), David (1012 – 972) en Salomo (972 – 932). In de regeringstijd van koning Salomo werd de tempel als woonplaats voor God in Jeruzalem gebouwd.

Na de dood van koning Salomo raakte het rijk Israël verdeeld. Vanaf 932 voor Christus bestond er een noordelijk deel (van 10 stammen), en een zuidelijk deel (van 2 stammen) van wat vroeger één geheel was. Het noordelijke deel was zo slecht, dat God het al na ruim 200 jaren

in ballingschap liet voeren. De bevolking van het Tienstammenrijk werd naar Assyrië verdreven (2Kon.17:1-6), en maar weinig mensen van het noordelijke deel zijn teruggekeerd.

In het Tweestammenrijk wisselden de vrome koningen en slechte koningen elkaar af. Geleidelijk echter werd het volk steeds ongehoorzamer en egoïstischer. De slechte koningen werden steeds kwaadaardiger, en de rijken onderdrukten de bevolking. Uitbuiting en oneerlijke rechtspraak namen schrikbarende vormen aan. Priesters en rechters werden door de rijke Joden omgekocht. Door de valse profeten werd dit alles goedgepraat.

Nadat de Assyrische koning Sargon II (722 – 705) in 722 voor Christus het Tienstammenrijk Israël in ballingschap had weggevoerd, wilde in 701 zijn opvolger Sanherib (705 – 681) het Tweestammenrijk van koning Hizkia (727 – 697) veroveren. Hij nam op de hoofdstad Jeruzalem na alle steden in. Zijn legers stonden klaar om deze laatste stad te veroveren. Toen bad de wanhopige koning Hizkia de Here om hulp. God verloor Jeruzalem, en doodde 's nachts 185.000 mannen uit het Assyrische leger. Hoogstwaarschijnlijk stierven die soldaten aan de pest.¹ De Assyrische koning kon niets anders doen, dan naar zijn land terugkeren. Daar werd hij 20 jaren later door 2 van zijn zonen dood geslagen (2Kon.18 en 19, 2Kron.32:1-23).

De zoon en opvolger van de vrome koning Hizkia heette Manasse (697 – 642). Hij was eerst heel erg slecht (2Kon.21:1-18), en hij voerde de afgodendienst nog veel verder door (2Kon.21:1-18). Tijdens zijn regering kwamen ook veel kinderoffers voor (2Kon.21:6). Hij offerde zelfs meerdere van zijn zonen aan de afgod Moloch (= Koning).

De straf van God kon niet uitblijven. De Assyrische koning Esarhaddon (681 – 669), die Sanherib was opgevolgd, veroverde omstreeks 681 Jeruzalem. Hij nam koning Manasse gevangen, en liet hem aan haken naar Babel brengen. Toen hij zich in zijn gevangenschap bekeerde, verhoorde God zijn smeekgebed. Hij mocht terugkeren, en werd weer koning in het Tweestammenrijk Juda (2Kron.33:1-16). Na zijn dood kwam zijn zoon Amon op de troon.

Na de korte regering van de kwaadaardige koning Amon (642 – 640) volgde zijn achtjarige zoon Josia (640 – 609) hem op. Nog eenmaal kwam daarmee een vrome koning op de troon. Terwijl de Joden op grote schaal de afgoden dienden, probeerde koning Josia dit kwaad uit te roeien. Zijn regering kenmerkte zich vooral door het vernietigen van afgodsbeelden, gewijde palen, offerhoogten en wierookaltaren. Dat gebeurde niet alleen in het Tweestammenrijk, maar ook in het gebied daarbuiten. In het gedeelte van het weggevoerde Tienstammenrijk waren nog enkele Israëlieten overgebleven die de afgoden dienden. Daar werd door koning Josia in 629 voor Christus een einde aan gemaakt. De tempels en altaren werden vernietigd, en de priesters gedood (2Kon.23:1-20, 2Kron.34:3-7). In Josia's 18^e regeringsjaar (623), werden ook de tempel en de eredienst voor de Here hersteld (2Kon.22:3-7, 2Kron.34:8-13).

2. De schrijver van het boek Nahum en zijn tijd.

Het boek Nahum is hoogstwaarschijnlijk door de profeet zelf geschreven. Er is geen enkele aanwijzing van een andere auteur of overlevering.

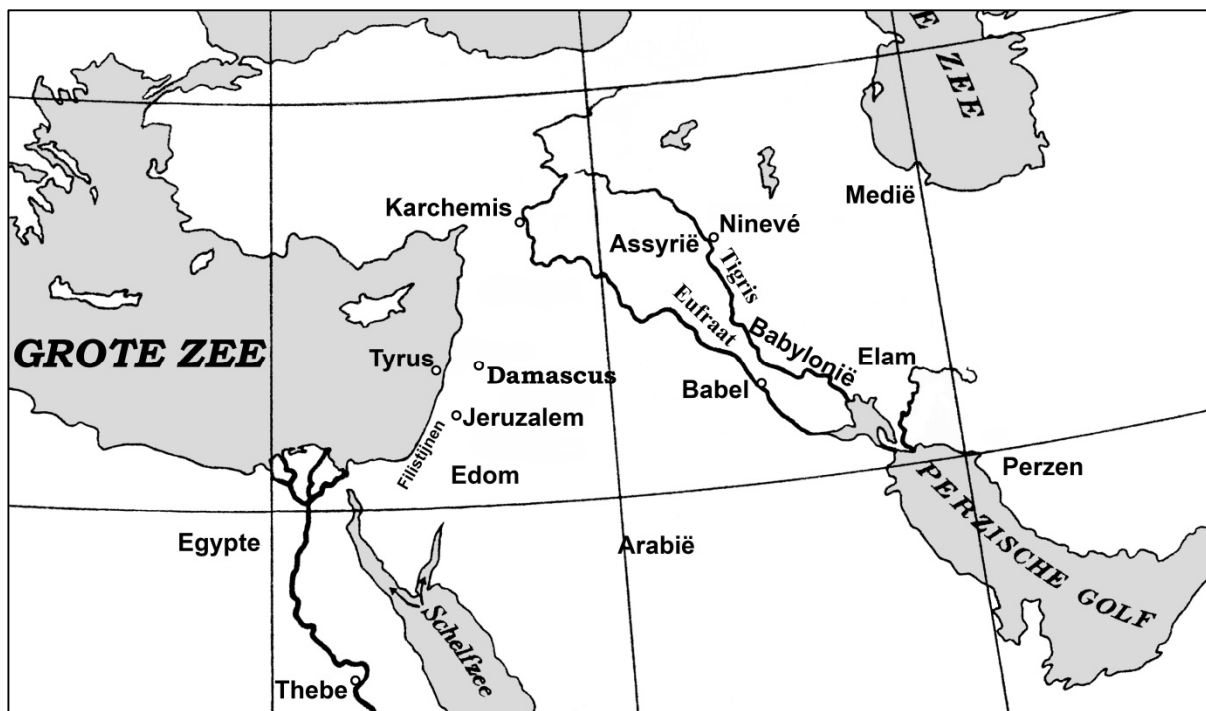
Over Nahum (= Trooster) is buiten het bijbelboek zelf niets bekend. De naam Nahum komt maar één keer in de Bijbel voor. Toch wordt er nog een nadere aanduiding gegeven. Hij was een Elkosiet. Dat betekent, dat hij in plaats Elkos was geboren. Hoogstwaarschijnlijk lag deze plaats in Galilea. In 1949 hebben immigranten uit Jemen daar een nieuw dorp gesticht met dezelfde naam.

De profeet sprak tegen de mensen van het Tweestammenrijk Juda (Nah.1:15). Waarschijnlijk

¹ Zie Herodotus, Historiën, deel 2, 141.

zijn de ouders van Nahum kort na zijn geboorte voor het dreigende Assyrische gevaar naar het Twestammenrijk Juda gevlucht.

Nahum profeteerde, nadat het Tienstammenrijk in 722 voor Christus naar Assyrië is gedeporteerd. Hij sprak over No-Amon (= Thebe) als een recentelijk verwoeste stad (Nah.3:8). Deze Egyptische hoofdstad is in 664 door de Assyrische koning Assurbanipal (669 – 627) volledig verwoest. Nahum moet dus na dat jaar hebben geprofeteerd. Hij voorspelde ook de ondergang van Ninevé en Assyrië (Nah.1:1, 2:8, 3:7,18). De Assyrische koning Sanherib (705 – 681) maakte Ninevé de hoofdstad van zijn rijk. In 612 voor Christus werd Ninevé door de Medische koning Cyaxares I (625 – 585) en de Babylonische koning Nabopolassar (625 – 605) verwoest. Nahum moet dus tussen 664 en 612 hebben geprofeteerd.

In die periode regeerden de Judese koningen Manasse (697 – 642), Amon (642 – 640) en Josia (640 – 609). De troostrijke boodschap van deze profeet was natuurlijk niet bedoeld voor een slechte koning zoals Amon. Daarvoor komt wel de tijd na de bekering van koning Manasse in aanmerking.² De profetie over de val van Ninevé wordt namelijk gepresenteerd als een bevrijding voor het Twestammenrijk Juda. Tijdens de regering van koning Manasse had het Twestammenrijk erg veel last van het machtige Assyrische rijk. De slechte koning Manasse werd door de Assyrische koning Esarhaddon (681 – 669) gevangen genomen, en naar Babel gedeporteerd (2Kron.33:11). Toen de vrome koning Josia regeerde, werd de Assyrische invloed in het Twestammenrijk steeds geringer. De Judese koning trok in 629 voor Christus zelfs met zijn leger het gebied van het Tienstammenrijk binnen, dat toen nog als de provincie Samaria bij het Assyrische rijk hoorde. Daar vernielde hij de altaren van afgoden, en liet de onwettig aangestelde priesters doden (2Kon.23:15-20, 2Kron.34:3-7).

Mede omdat de profeet Nahum over No-Amon (= Thebe) als een recentelijk verwoeste stad sprak (Nah.3:8), heeft hij waarschijnlijk dus kort na 664 voor Christus geprofeteerd.

² Als Nahum voor de wegvoering van het Tienstammenrijk in 722 voor Christus in Elkos is geboren, dan zou hij tijdens de regering van de vrome koning Josia (640 – 609) ruim 85 jaar oud zijn geweest.

3. De betrouwbaarheid van het boek.

De betrouwbaarheid van het bijbelboek Nahum is nauwelijks serieus omstreden. Van dit bijbelboek bestaan meerdere versies: De versie van de Septuagint (LXX) in het Grieks en die van de Masoretische overlevering in het Hebreeuws. De Hebreeuwse versie is overgeleverd door de Joden, en vormt inhoudelijk de bron van de vertaling, zoals die door ons wordt gebruikt.

Die Griekse versie van het Oude Testament is gemaakt, omdat heel veel Joden in Egypte het Hebreeuws niet meer konden verstaan. Hoogstwaarschijnlijk is die vertaling tot stand gekomen tijdens de regering van de Egyptische koning Ptolemeüs II Filadelfus (285 – 246).³

Naast de bovengenoemde versies van het bijbelboek Nahum kennen we ook nog de gedeeltelijke overlevering via de Dode Zeerollen. Dode Zeerollen bevestigen over het algemeen het boek Nahum, zoals het door de Masoretische (= Hebreeuwse) tekst is overgeleverd. Verder zijn er slechts kleine verschillen met de tekst die wij kennen, maar die zijn te verwaarlozen.

Uit de gegevens van de Dode Zeerollen blijkt ook, dat het boek Nahum al in de eerste eeuwen voor Christus verspreid en bekend was. Het wordt in andere, niet-canonieke geschriften van de Dode Zeerollen aangehaald of geciteerd.⁴

Het vroege bestaan van het bijbelboek Nahum wordt ook bevestigd door Jezus Sirach. In zijn lofzang op de vaders noemt hij bijna alle grote figuren van Israël (Sir.44-49). Ook de 12 profeten worden daarbij genoemd (Sir.49:10). Nahum is één van die 12.

Jezus gaf duidelijk aan, dat Hij de Joodse versie van het hele Oude Testament als betrouwbaar erkent (Luk.11:49-51). Hij noemde de schriftgeleerden de moordenaars van de profeten: al vanaf Abel tot en met Zacharia. De laatste vermoorde profeet uit het laatste bijbelboek bij de Joden is Zacharia (2Kron.24:20-22).⁵ Jezus gaat uit van de volgorde zoals die bij Joden gebruikt wordt. Daarmee erkent Jezus dus het bijbelboek Nahum.

Kortom, het bijbelboek Nahum is ons betrouwbaar overgeleverd.

4. Verklaringsmethode.

Het bijbelboek Nahum wordt soms op een allegorische of symbolische wijze uitgelegd. Dit gebeurt, omdat het een profetisch boek is. Het gaat over de toekomst. Profetie zou abstract en vaag zijn. Het zijn geen concrete zaken of gebeurtenissen. Geschiedschrijving en profetie zou je van elkaar moeten scheiden.

Deze scheiding is echter on-bijbels. Ten eerste vertellen profeten niet alleen iets over de toe-

³ Flavius J., Joodse Oudheden, deel 12, hoofdstuk 2.

De vertaling van de Septuagint is gebaseerd op oudere Hebreeuwse bronnen dan die wij bezitten, maar de kwaliteit van de vertaling is erg wisselend. Ook bevat de Septuagint de apocriefe boeken, die de Protestantse kerken niet erkennen. Voor de verwijzingen in het Nieuwe Testament naar het Oude Testament is grotendeels gebruik gemaakt van de Septuagint, omdat die bij veel Joden het meest bekend was. Daarom is het opvallend, dat de Here Jezus uitging van de Joodse volgorde van de Hebreeuwse bijbelboeken (Luk.11:49-51).

⁴ Het bijbelboek Nahum is in de Dode Zeerollen bekend uit drie handschriften: 4QXII^a, MurXII, en 8Hev.XII (Het laatste handschrift is geschreven in het Grieks.). Vergelijk het Document van Damascus (CD) 9:5 met Nah.1:2. Nahum is gebruikt in 4Q169 en 4Q177 (Nah.2:11).

Zie hiervoor Abegg M. Jr., The Dead Sea scrolls Bible, San Francisco, 1999, pag. 455.

⁵ De Joden delen het Oude Testament anders in dan Christenen. De bijbelboeken hebben een andere volgorde. Eerst komt het gedeelte van de wet, daarna de profeten, en als laatste de geschriften. Het bijbelboek 2Kronieken is bij hen het laatste bijbelboek. De laatste profeet die daarin vermoord wordt, is Zacharia.

komst. Ze geven vooral rechtstreeks de boodschap door, die ze van God krijgen (2Pet.1:21). Ze krijgen deze boodschappen om de kinderen van de Here heel concreet op te bouwen, te vermanen en te bemoedigen.

Mensen kunnen op verschillende manieren een profetie van God krijgen:

- door een (innerlijke) stem (Gen.15:1,4,5,7,9,13, 22:11-18, Ex.3, 1Sam.3),
- door dromen tijdens de slaap (Gen.15:12-21, 20:3,6,7, 26:24, 37:5-7,9, 31:3,11-13, 40, 41:1-36, Num.12:6, 1Kon.3:5-15, Dan.7),
- door visioenen tijdens het volle bewustzijn (Jes.6, Ezech.1:1-3:15, Dan.8),
- door een rechtstreekse verschijning (Gen.17:1-22, 18, Ex.33:11, Deut.34:10, Richt.2:1-5, 6:11-22, 13:3-23, Dan.9:20,21).

Ten tweede is profetie niet vaag. We zullen verderop ook zien, hoe concreet bijvoorbeeld de voorspellingen van de profeet Nahum in vervulling zijn gegaan. Ook komen er in de Bijbel heel wat profeten voor, die geschiedschrijvers waren. Mozes was een profeet (Deut.34:10-12), en toch heeft hij in opdracht van God concrete geschiedenis van zijn volk op schrift gesteld (Ex.17:14, 24:4, enz.). Van de profeet Samuel, Natan, de Sioniet Ahia, koning Salomo (972 – 932), de ziener Jedo, de profeet Jesaja en vele anderen kan hetzelfde gezegd worden (1Kron.29:29, 2Kron.9:29, 12:15, 13:22, 26:22, 32:32, 33:19, Hand.3:24). Hieruit blijkt wel, dat er duidelijk verband bestaat tussen profetie en geschiedschrijving. Bij deze profeten werd de ordening van hun geschiedschrijving bepaald door de thema's van de profetie. Het was profetische geschiedschrijving.⁶ Zo zet bijvoorbeeld de Openbaring als een profetisch boek de toekomstige tijd in het juiste kader.

Evenals bij het spreken van alle dag, zouden we in eerste instantie alles concreet en letterlijk opvatten. Als men bijvoorbeeld tegen zijn buurman zegt, dat zijn autolichten nog aan staan, dan gaat die buurman niet direct denken, dat het symbolisch bedoeld is. Als iemand zegt, dat opa 100 jaar oud is, dan zoeken we daar niets symbolisch achter.

Dit gebeurt wel met spreekwoorden, gezegden en allerlei vormen van beeldspraak. Men kan bijvoorbeeld *het paard achter de wagen spannen*, en *eieren voor z'n geld kiezen*. In het eerste geval is het voor iedereen duidelijk, dat de zaak onhandig wordt aangepakt. Niemand gelooft, dat er een paard achter de wagen wordt gespannen. Als iemand eieren voor zijn geld kiest, dan denkt men niet aan eieren kopen.

Men neemt dus in eerste instantie de dingen letterlijk, en denkt pas in symbolen, als daar een aanleiding voor is. Eén voorbeeld hebben we al genoemd: Als een taal een bepaalde manier van zeggen altijd symbolisch uitlegt, zoals onder andere bij spreekwoorden het geval is.

Verder kan men iets symbolisch nemen, als het blijkt uit het verband waarin het staat, of als de schrijver zelf zegt, dat men het symbolisch moet nemen. Het kan moeilijk zijn, als een boek daarbij verwacht, dat men over een bepaalde voorkennis beschikt. Een boek waarin veel wiskundige gegevens verwerkt zijn, zal niet voor iedereen direct duidelijk zijn.

Het boek Nahum vormt op deze boeken geen uitzondering. Er wordt kennis van oudere bijbelboeken van het Oude Testament verondersteld. Deze kennis is nodig om te weten, hoe men bepaalde dingen moet uitleggen. Bij het boek Nahum moeten we dus rekening houden met alle punten die we net onder de loep genomen hebben.

Het is alleen heel lang geleden, dat het boek geschreven is. Er worden dus symbolen gebruikt die toen voor iedereen duidelijk waren, maar die voor ons geen betekenis meer hebben. Als we die tijd niet kennen, zijn veel van dat soort zaken op het eerste gezicht niet duidelijk. Wanneer wij in een boek *eieren voor je geld kiezen* gebruiken, kan het best zijn, dat iemand

⁶ Dronkert K., Gids voor het Oude Testament, Kampen, 1964, pag. 167 v.v.

daar 300 jaren later niets meer van begrijpt. Een Rus zal dit spreekwoord waarschijnlijk ook niet begrijpen. Daarom zullen wij dus studie moeten maken van de tijd waarin dit boek geschreven is.

Elke tijd kent dus zijn eigen symbolen, en elke cultuur heeft haar eigen tekens. Daarnaast zijn er symbolen die minder aan tijd en plaats gebonden zijn.⁷ We zullen dus rekening moeten houden met bepaalde kenmerken van de taal en cultuur waarin het boek Nahum is ontstaan. De schrijver van dit bijbelboek is afkomstig van de Joodse traditie. Een cultuur die samenhangt met het oude Hebreeuws.

De Joodse cultuur verschilt nogal van de Griekse en onze huidige cultuur. De Griekse cultuur is rijk aan mythen en sagen, waar slechts een kleine kern van waarheid in zit. Abstracte filosofie en wetenschap verschaften een moraal, niet de godsdienst. Het concrete stond op een lager plan. Het Hebreeuws beschrijft veel realistischer.⁸ Tussen concrete wetenschap, geschiedschrijving en godsdienst bestond geen strikte scheiding.

Om dat na te gaan, kan men in het Oude Testament volop terecht. Het is aanschouwelijk en concreet. Het behandelt op zeer menselijke wijze de geschiedenis van het dagelijks leven. Onderricht in wijsheid, was concreet. Geen vage formules. We vinden hierin dus veel overeenkomst met het Nederlands.

Toch zijn er ook verschillen tussen onze gedachtewereld en die van de Joden uit de Oudheid. Bij de Joden ging men uit van de concrete waarneming en eigen beleving daarvan. Wij gaan er veel meer van uit hoe het in werkelijkheid is. Als er bijvoorbeeld rookwolken opstijgen, waardoor men de zon niet meer kan zien, dan zei iemand uit de Joodse cultuur, dat de zon verduisterd werd. Wij zouden zeggen, dat we de zon niet meer kunnen zien. Volgens die Joodse cultuur zou de zon helemaal geen licht meer geven, terwijl dat absoluut niet het geval hoeft te zijn. Het is slechts een accentverschil, waarbij geen duidelijke scheidslijn te trekken is. We moeten er wel aan denken, want het kan aanleiding geven tot grote misverstanden.

Zo zijn er nog meer kleine verschillen. In onze tijd vindt men het belangrijk te weten waar, en wanneer iets gebeurt. In de oude Joodse cultuur vond men de betekenis van het gebeuren het belangrijkste. Wij beginnen meestal te vertellen bij het begin, en houden ons dan aan de tijdsvolgorde. De gebeurtenissen krijgen zo een tijdruimtelijke ordening. In de oude Joodse cultuur, behandelde men eerst het belangrijkste. De volgorde bestond uit thema's. Een strakke tijdsvolgorde was vaak afwezig. Zo wordt bijvoorbeeld het sterven van Terach in Gen.11:32 al vermeld, terwijl dit na het gebeuren in Gen.12 moet hebben plaatsgevonden. De profeet

⁷ Zo wordt bijvoorbeeld in het bijbelboek Haggai gezegd, dat de Here de hemel en aarde zou laten beven (Hag.2:7,23^a). Zoals personen van iets moois of iets verschrikkelijks sterk onder de indruk kunnen raken, en daardoor kunnen beven, zo zouden ook de hemel en de aarde beven. Beven, omdat veel koninkrijken door onderlinge strijd ten onder zouden gaan. De hemel en aarde doen beven is in dit geval als een personificatie gebruikt. Een personificatie is een vorm van beeldspraak waarbij dieren, planten of levenloze dingen menselijke eigenschappen krijgen toegeschreven, of op een menselijke manier reageren. Dit komen we ook in andere gedeelten van de Bijbel tegen (vgl. Richt.5:4,5, 2Sam.22:8, Ps.68:8,9, 76:9, Jes.13:13, Ezech.38:20, Joël 2:10, 3:16). Zulke uitdrukkingen komen eveneens in het Nederlands voor. Dit betekent niet, dat er een echte hemelbeving of aardbeving zou komen, maar dat de (hele) schepping als het ware mee zou leven met de emoties en ervaringen van de mensen. De aarde was verontrust door het geweld van de talrijke legers. Het vuur waarmee soldaten en veroveraars vaak steden, akkers en boomgaarden in brand staken, liet de lucht in het hemelgewelf van de hitte trillen (van angst). Zo zagen en ervoeren de mensen dit. Doordat de profetieën van Haggai zijn vervuld, kunnen we dit ook nog controleren. Van een echte concrete hemelbeving lezen we in de Bijbel niets. Ook heeft in die tijd niet de hele aarde gebeefd. Dit leert ons, hoe we een dergelijke uitdrukking bij nog onvervulde profetieën moeten uitleggen.

Het blijft echter concreet, en is nooit abstract of allegorisch. Bij gelijkenissen staat het zelfs altijd uitdrukkelijk aangegeven, dat het om een gelijkenis gaat!

⁸ Dronkert K., Gids voor het Oude Testament, Kampen, 1964, pag. 181 v.v.

Daniël beschreef verscheidene malen dezelfde tijdsperiode vanuit andere gezichtspunten. Zo kreeg men een genuanceerder beeld.⁹

Toch gaf men de tijd wel realistisch weer. De tijd was voor hen geen symbool. Het was alleen wat minder belangrijk, dan bij ons. Hoewel het bijbelboek Richteren thematisch geschreven is, kan men met veel gereken de tijdsvolgorde wel (ongeveer) te weten komen. Ook de 3½ jaar vervolging die de profeet Daniël voorspelde, is letterlijk onder de Syrische koning Antiochus IV (175 – 164) uitgekomen. Vanaf het einde van 168 tot in het jaar 164 voor Christus heeft die onderdrukking geduurd.¹⁰ Hoewel men andere zaken belangrijker vond, veronachtzaamde men de tijdsweergave niet. Het is ook hier slechts een accentverschil.

De invloed van de cultuur uit het oude Midden-Oosten is het grootst. Invloeden van de Assyrische lijsten met realistische tijdrekeningen en van de eveneens concrete jaartabellen uit Egypte zijn onder andere in het bijbelboek Genesis terug te vinden. Het abstracte denken van de Griekse cultuur bestond in het oude Midden-Oosten niet. In Egypte rekende men alleen met 3 koeien, maar niet met 3 als abstract getal. De vaardigheden die men leerde, waren direct met een praktisch beroep uit de maatschappij van die tijd verbonden. Een op zichzelf staande tak van wetenschap die boven de praktijk verheven zou zijn, kende men niet. De Griekse wijsgeer Plato scheidde de wetenschap als iets verhevens af van de gewone praktijk (= het handelen), die voor het mindere volk bestemd zou zijn. Dit denkpatroon is on-bijbels.

Kort samengevat gaan we dus de volgende lijn aanhouden. We nemen in eerste instantie alles letterlijk.

Slechts in bepaalde gevallen wijken we daarvan af:

1. Als het erbij staat, dat we iets geestelijk op moeten vatten.
2. Als taalmiddelen in een andere richting wijzen. Dit kan bij bepaalde uitdrukkingen, of verbindingswoorden.
3. Als de aangehaalde motieven uit de rest van de Bijbel daar aanleiding toe geven.¹¹ Kennis van de Bijbel is daarvoor nodig.
4. Als het verband waarin het staat, aanleiding geeft om het symbolisch op te vatten.

We proberen dus in eerste instantie het boek te lezen, zoals het op de eerste lezers overkwam. Vanuit het referentiekader van de eerste lezer kunnen we dan de lijnen doortrekken naar vandaag.

⁹ De hoofdstukken in het bijbelboek Daniël staan ook niet in chronologische volgorde. Zo vond bijvoorbeeld de openbaring van de ram en de bok in het achtste hoofdstuk eerder plaats, dan het verschijnen van de vreemde schrifttekens op de muur uit het vijfde hoofdstuk.

¹⁰ Zie Turenout T. van, Daniël, God is rechter, Grijskerk, 2018.

¹¹ Een motief is de kleinste eenheid in tijd en ruimte binnen een verhaal. Een goed voorbeeld van een motief is de profetie van Immanuël (Jes.7:10-16). De profeet Jesaja zei tegen de slechte koning Achaz (732 – 727), dat een jonge vrouw uit zijn omgeving op dat moment een zoon kreeg. Zij zou die zoon de naam Immanuël (= God is met ons) geven. Uit het vervolg (Jes.8:5-8) blijkt, dat het Achaz' eigen zoon Hizkia (727 – 697) was. Via deze vrome koningszoon zou God weer met zijn volk zijn. Voordat Hizkia goed en kwaad van elkaar kon onderscheiden, zou Achaz al bevrijd zijn van zijn belagers: koning Resin (754 – 732) van Aram en Pekach (734 – 732) van Israël. De bevolking van hun landen zou zijn weggevoerd. Dat kan niet rechtstreeks op de Here Jezus slaan, want voordat Jezus Christus geboren werd, waren Resin en Pekach al lang uit Achaz' rijk vertrokken, en was koning Achaz al eeuwen geleden gestorven.

In Matteüs 1:23 lezen we, dat deze geschiedenis nog eens zou gebeuren. Zoals God in de tijd van de duistere periode van de zeer slechte koning Achaz zich over zijn volk had ontfemd, zo zou Hij opnieuw zijn licht laten stralen in een donkere tijd. Een nog veel betere verlosser dan koning Hizkia zou worden geboren; een nieuwe Immanuël: Koning Jezus Christus, God is met ons.

5. De vorm en structuur van het boek.

De bijbelboeken Hosea tot en met Maleachi worden de kleine profeten genoemd. Deze bijbelboeken omvatten de periode vanaf de 8e tot en met de 5e eeuw voor Christus. Ze worden klein genoemd, omdat ieder bijbelboek van de 12 kleine profeten een relatief geringe omvang heeft, als men dat vergelijkt met grote profeten zoals Jesaja en Jeremia. Vanwege de geringe omvang schreven de Joden deze bijbelboeken op één rol. Ze noemden ze *de 12*, of *de 12 profeten*, en telden ze als één boek.¹²

De volgorde van de 12 bijbelboeken in onze Bijbel is overgenomen uit het Hebreeuwse Oude Testament.¹³ Deze volgorde is niet bepaald door historische overwegingen. Alleen de laatste drie profeten na de ballingschap staan in tijdsvolgorde. In de Joodse cultuur van die tijd gebruikte men ook meer de thematische volgorde. Toch is er geen duidelijke thematische ordening aanwezig.

Bij de volgorde van deze 12 bijbelboeken spelen andere overwegingen een rol. Het lijkt erop, dat in eerste instantie de eerste tien profetische boeken afwisselend zijn geordend, en dat daaraan later de laatste twee bijbelboeken zijn toegevoegd.

Hoogstwaarschijnlijk heeft men bij de eerste vijf bijbelboeken de Judese en Israëlitische profeten met elkaar willen afwisselen.¹⁴ De laatste vijf profeten (van de eerste tien) werkten allemaal in Juda. Bij eerste tien boeken is bij de oneven nummers Assyrië de wereldmacht. Bij de even nummers begint het met de nieuwste wereldmacht Perzië, en loopt het terug tot het oudste wereldrijk Assyrië, waarna het weer oploopt tot het Perzische rijk. Na de ordening van deze tien bijbelboeken zijn de laatste twee eraan toegevoegd.

Nr.	Profeet	Werkterrein	Wereldmacht	Thema
1	Hosea	Israël	Assyrië	De hoer Israël
2	Joël	Juda	Perzië	De sprinkhanenplaag
3	Amos	Israël	Assyrië	Tegen onrecht en liefdeloosheid
4	Obadja	Juda	Babel	Vonnis over Edom
5	Jona	Israël	Assyrië	Gods liefde voor heidenen met spijt
6	Micha	Juda	Assyrië	Tegen de zonde
7	Nahum	Juda	Assyrië	Vonnis over Ninevé
8	Habakuk	Juda	Babel	Vonnis over de Chaldeeën
9	Zefanja	Juda	Assyrië	De dag van berechting en beloning
10	Haggäi	Juda	Perzië	Opwekking tot herbouw van de tempel
11	Zacharia	Juda	Perzië	Reiniging van de zonde
12	Maleachi	Juda	Perzië	De dag van berechting en beloning

Hoe is de vorm of de indeling van het bijbelboek Nahum? Is het thematisch? Behandelt het bepaalde onderwerpen, of is het chronologisch, zodat alle hoofdstukken als in een tijdbalk na elkaar in vervulling gaan.

Door een samenspel van vorm en inhoud ontstaat de structuur van een boek. Dit is ook met Nahum het geval. In dit bijbelboek speelt de tijd nauwelijks een rol. Het is vooral thematisch geordend. Het bijbelboek bestaat uit 4 delen.

¹² Zie bijvoorbeeld Sirach 49:10. Ook bij de Dode Zeerollen stonden de 12 kleine profeten op één rol. Abegg M. Jr., *The Dead Sea scrolls Bible*, San Francisco, 1999, pag. 417.

¹³ Deze volgorde is al heel oud. In de Dode Zeerollen werd ook deze volgorde aangehouden.

¹⁴ Amos was van Judese afkomst, maar hij werkte in het Tienstammenrijk Israël.

Dit betekent niet, dat het bijbelboek uit 4 profetieën bestaat. Er bestaat juist nauwe samenhang tussen de delen: de ondergang van Ninevé waardoor het Tweestammenrijk wordt verlost en bevrijd. Hoogstwaarschijnlijk heeft de profeet Nahum in de tijd dat Manasse (697 – 642) regeerde, zijn profetieën in 4 delen geordend.

Het eerste deel bestaat uit een loflied over de Here, waarbij de almacht van God wordt uitgebeeld.

In het tweede deel wordt over de berechting van Ninevé gesproken. Dat moest voor het Tweestammenrijk een bemoediging zijn, en een aansporing om de Here te dienen.

In het volgende deel wordt de verovering van de grote stad op een profetische manier beschreven.

Het laatste deel gaat over de verwoesting van Ninevé. Hoewel de Assyriërs half spottend worden uitgedaagd om zich tot het uiterste te verzetten en hun best te doen, zou de verdediging van de stad zinloos blijken. Alle andere volken zouden blij zijn over de vernedering en verwoesting van die grote stad.

Zo komen we bij de volgende indeling:

1. Hoofdstuk 1:1-8; Loflied over de Here.
2. Hoofdstuk 1:9-15; De berechting van Ninevé en troost voor Juda.
3. Hoofdstuk 2; De verovering van Ninevé.
4. Hoofdstuk 3; De vernedering en verwoesting van Ninevé en Assyrië.

3. HET BIJBELBOEK NAHUM.

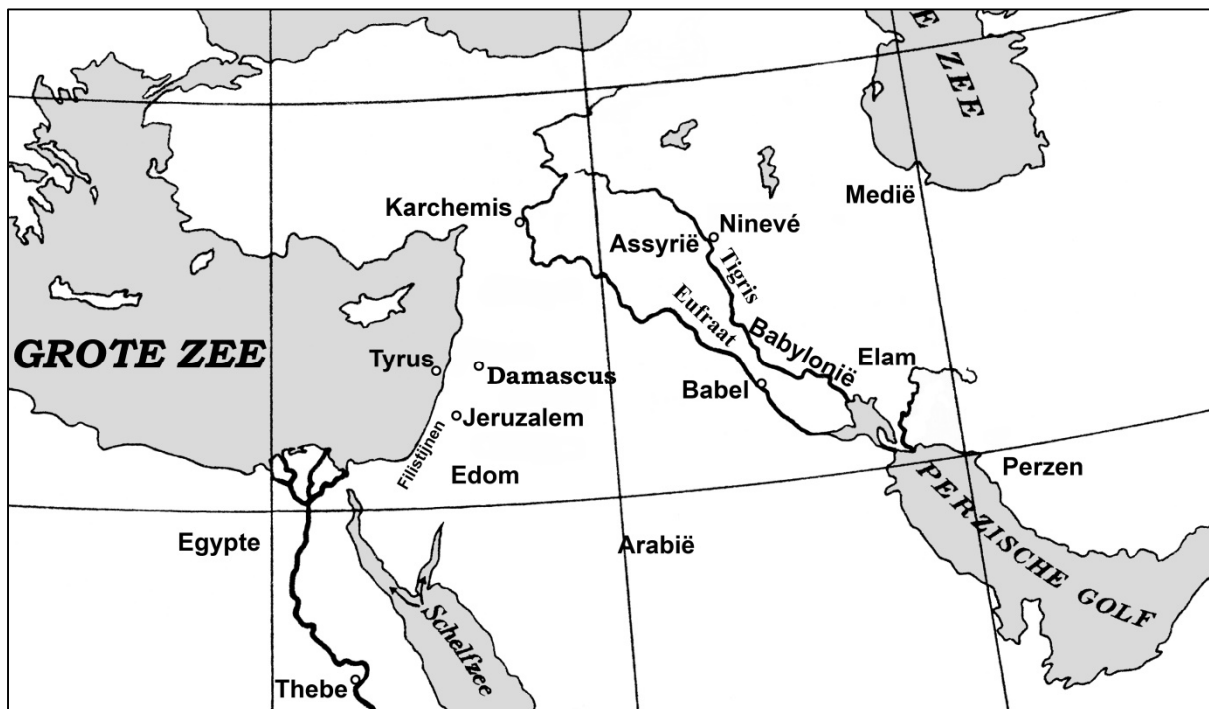
1. Opschrift.

Hoofdstuk 1:1

1 Een openbaring over Ninevé. Het boek van het visioen van Nahum, de Elkosiet.

Ninevé was een grote stad in Assyrië. Het lag aan de oostkant van de Tigris in de buurt van de huidige stad Mosoel. Koning Nimrod, een kleinzoon van Cham, heeft die stad gesticht (Gen.10:6-11). De Assyrische koning Sanherib (705 – 681) maakte Ninevé de hoofdstad van zijn rijk. In de tijd van de profeet Nahum was het Assyrische rijk een grote wereldmacht.

1 Een (draag)last (of Een opdracht) (= Een openbaring/profetie/orakel) van (= over) Ninevé. Het boek (of De boekrol) van het visioen (of de openbaring) van Nahum, de Elkosiet.

Over Nahum (= Trooster) is buiten het bijbelboek zelf niets bekend. De naam Nahum komt maar één keer in de Bijbel voor. Toch wordt er nog een nadere aanduiding gegeven. Hij was een Elkosiet. Dat betekent, dat hij in de plaats Elkos was geboren. Hoogstwaarschijnlijk lag deze plaats in Galilea. In 1949 hebben immigranten uit Jemen daar een nieuw dorp gesticht met dezelfde naam.

De profeet sprak tegen de mensen van het Tweestammenrijk Juda (Nah.1:15). Waarschijnlijk zijn de ouders van Nahum kort na zijn geboorte voor het dreigende Assyrische gevaar naar het Tweestammenrijk Juda gevlucht.

Nahum profeteerde, nadat het Tienstammenrijk in 722 voor Christus naar Assyrië was gedeporteerd. Hij sprak over No-Amon (= Thebe) als een recentelijk verwoeste stad (Nah.3:8). Deze Egyptische hoofdstad is in 664 door de Assyrische koning Assurbanipal (669 – 627) volledig verwoest. Nahum moet dus na dat jaar hebben geprofeteerd. Hij voorspelde ook de ondergang van Ninevé en Assyrië (Nah.1:1, 2:8, 3:7,18). In 612 voor Christus werd de stad Ninevé door de Medische koning Cyaxares I (625 – 585) en de Babylonische koning Nabopolassar (625 – 605) verwoest. Nahum moet dus tussen 664 en 612 hebben geprofeteerd.

In die periode regeerden de Judese koningen Manasse (697 – 642), Amon (642 – 640) en Josia (640 – 609). De troostrijke boodschap van deze profeet was natuurlijk niet bedoeld voor een slechte koning zoals Amon. Daarvoor komt wel de tijd na de bekering van koning Manasse in aanmerking. Nahum heeft waarschijnlijk kort na 664 voor Christus geprofeteerd.¹⁵

¹⁵ Zie voor eventueel meer toelichting hierover het gedeelte over de schrijver van het boek Nahum en zijn tijd.

2. Loflied over de Here.

Hoofdstuk 1:2-8

- 2 *Alef (א)* Een jaloerse God en een wreker is Jahweh.
Een wreker is Jahweh en vol van woede.
Een wreker is Jahweh voor zijn tegenstanders.
Hij bewaart zijn woede voor zijn vijanden.
- 3 Jahweh is geduldig, maar erg groot van kracht.
Jahweh verontschuldigt de schuldige niet.
Bet (ב) In een wervelwind en een storm is zijn weg,
en wolken zijn het stof van zijn voeten.
- 4 *Gimel (ג)* Hij vermaant de zee, en maakt hem droog.
Alle rivieren heeft Hij drooggelegd.
Dalet (ד) Basan en Karmel zijn weggekijnd.
De bloesem van Libanon is verwelkt.
- 5 *Hee (ה)* De bergen hebben voor Hem gebeefd,
en de heuvelen zijn weggesmolten.
Waw (ו) De aarde rees voor Hem op;
de wereld en al haar bewoners.
- 6 *Zajin (ז)* Wie kan standhouden voor zijn boosheid?
Wie kan opstaan bij zijn kokende woede?
Chet (ח) Zijn verbolgenheid is uitgestort als vuur,
en voor Hem zijn de rotsen aan stukken gesprongen.
- 7 *Thet (ט)* Jahweh is goed;
als een vesting op de dag van benauwdheid.
Jod (י) Hij kent hen die bij Hem hun toevlucht zoeken.
- 8 Door een voorbijgaande stortvloed
Kaf (כ) zal Hij een einde maken aan haar plaats.
Duisternis zal zijn vijanden vervolgen.

Na het opschrift volgt een lied. Dit lied is alfabetisch geordend. De eerste strofe begint met de letter A of Alef (א). Dan volgen 2 strofen waarin Jahweh het (logische) onderwerp van de zin is.¹⁶ De strofe daarna begint met de letter B of Bet (ב). Elke daarop volgende strofe begint met de volgende letter van het Hebreeuwse alfabet. Dit gaat zo door, totdat het lied uit is. Van de 22 letters uit het Hebreeuwse alfabet worden alleen de eerste 11 gebruikt. Alfabetisch geor-

¹⁶ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: "Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd."

dende liederen komen wel vaker in de Bijbel voor (Ps.25, 34, 37, 111, 112, 119, Spr.31:10-31, enz.).

In dit lied wordt de almacht van de God Jahweh uitgebeeld. In soms hyperbolische termen wordt beschreven, hoe de grote macht van de Here wordt beleefd.¹⁷ Het is een passende inleiding voor het gedeelte dat volgt, want deze sterke God is een bemoediging voor zijn dienaren die het moeilijk hebben, maar vormt een grote bedreiging voor zijn vijanden.

Met Jahweh wordt God de Vader bedoeld (Zach.14:7, vgl. Mat.24:36, Mark.13:32, Ps.110:1). Geen mens kan Hem (volledig) zien, want dan zou hij of zij sterven (Ex.33:18-23). De heerlijkheid van Jahweh is daarvoor veel te groot.¹⁸

2 *Alef (א)* Een jaloerse God en een wreker is Jahweh.

Een wreker is Jahweh en een eigenaar (of een echtgenoot) (= en vol) van woede.

Een wreker is Jahweh voor (of van) zijn tegenstanders.

Hij bewaart zijn woede voor (of van) zijn vijanden.

Een jaloerse God is de Here. Hij duldt geen andere goden naast of boven zich, want afgodendienst leidt tot dienst aan satan, de grote tegenstander (Deut.32:16,17). Daarom wilde en wil de hemelse Vader beslist niet, dat mensen de niet bestaande afgoden dienen. Bovendien brengt de afgodendienst alleen maar ellende met zich mee.

De woede van Jahweh is tot een grote hoogte gestegen. Hij mag dan erg geduldig zijn om mensen de tijd te geven om zich te bekeren, maar de kwaadaardige mensen moeten niet denken, dat zij daardoor hun gang kunnen blijven gaan. Er zal een einde komen aan Gods geduld, en zijn macht is ruimschoots voldoende om met zijn vijanden af te rekenen.

3 Jahweh is langzaam van woede (= geduldig), en (= maar) erg groot van kracht.

Jahweh verontschuldigt (de schuldige) niet.

Bet (ב) In (of Met/Door) een wervelwind en een storm is zijn weg,

en wolken zijn (of een wolk is) het stof van zijn voeten.

Zoals de Here de kwaadaardigheid en de afgodendienst van zijn volk zwaar heeft gestraft door Assyrië veel macht te geven om Israël te straffen, zo kan Hij ook de Assyriërs berechten om hun buitensporige slechtheid en wreedheid.

4 *Gimel (ג)* Hij vermaant [in/door/met] de zee, en maakt hem droog.

Alle rivieren heeft Hij drooggelegd (of opgedroogd/braak gelegd).

Dalet (ד) Basan en Karmel zijn weggekward (of verwelkt).

De bloesem (of De bloem) van Libanon is verwelkt (weggekward).

De Here kan de zee en de rivieren droog leggen. Dat heeft Hij in het verleden eveneens ge-

¹⁷ Een hyperbool is een stijlkenmerk waarbij iets overdreven wordt gezegd of weergegeven. Deze vorm van overdrijving komt wel vaker in de Bijbel voor (vgl. Ezech.26:10, Am.2:7). Men beschreef het in die tijd, zoals men het concreet beleefde, en niet hoe het was (vgl. Richt.5:4,5, 1Sam.14:15, Ps.18:8-17, 77:17,19, Jes.6:4, Jer.4:24, Hah.1:4-6).

¹⁸ De Statenvertalers vertaalden Gods naam *Jahweh* met *de HEERE*.

De Here Jezus wordt echter nergens in de Bijbel met Jahweh aangeduid. Hij kan wél door mensen worden gezien. Voor zijn komst als een sterfelijk mens op deze wereld, vertoende de Zoon van God zich aan sommige mensen als dé Knecht van de Here ofwel dé Knecht van Jahweh. Bij de beschrijvingen van zijn verschijningen in het Oude Testament blijkt dat uit het tekstverband (Gen.16:10-13, 22:11,12, 31:11-13, Ex.3:2, Num.22:22-35, Joz.5:13-15, Richt.6:11-23, 13:3-22, Zach.1:8-12).

daan (Ex.14:21-29, Ps.106:9, Jak.5:17). Als Hij dat doet, dan verkwijnen de vruchtbare gebieden. Hier wordt niet bedoeld, dat het ook letterlijk (direct) gebeurt, of zal gebeuren, maar het is zo opgeschreven om Gods almacht aan te tonen.

In figuurlijke zin had de God Jahweh in die tijd wel *de rivieren van Israël drooggelegd, zodat Basan en Karmel waren weggekwijsd, en de bloesem van Libanon was verwelkt*. Het gebied van het Tienstammenrijk Israël in het noorden van het heilige land was in de jaren 724 – 722 door de Assyriërs leeggeroofd, en de bevolking ervan was door hen naar het Tweestromenland gedeporteerd. Bij het veroveren van een land of een gebied werd vaak alles wat niet kon worden meegenomen, in brand gestoken. Ook veel vruchtbomen werden leeggeroofd en soms vernield. Een deel van de boomstammen werd eveneens voor de stormrammen en de gevechtsbouwwerken van de belegerde steden gebruikt. Het slot van vers 4 geeft aan, dat de Assyriërs van het noorden van het prachtige land Israël een puinhoop en een woestenij hadden gemaakt. Het herstel van de nieuw aangeplante vruchtbomen en cederbomen kon vele jaren duren.

Basan lag in het noordoosten van het heilige land ten oosten van het Meer van Galilea. Het was bekend als een vruchtbaar gebied, dat heel geschikt was voor vee (Num.32:1, Deut.32:14, Ps.22:13, 68:16, Jes.2:13, Ezech.39:18).

De Karmel (= De Boomgaard/Tuingrond) is een gebergte in het noorden van Israël aan de kust van de Middellandse Zee. Het lag in het gebied van de stam Aser.

De Libanon is een lange bergketen ten noorden van Israël, die parallel loopt langs de kust. Het is eveneens een vruchtbaar gebied, dat bekend was om de cederbomen die er groeiden (1Kon.5:6-10).

5 *Hee* (⌘) De bergen hebben vanuit (= voor) Hem gebeefd,
en de heuvels zijn (weg)gesmolten (vgl. Mi.1:4).

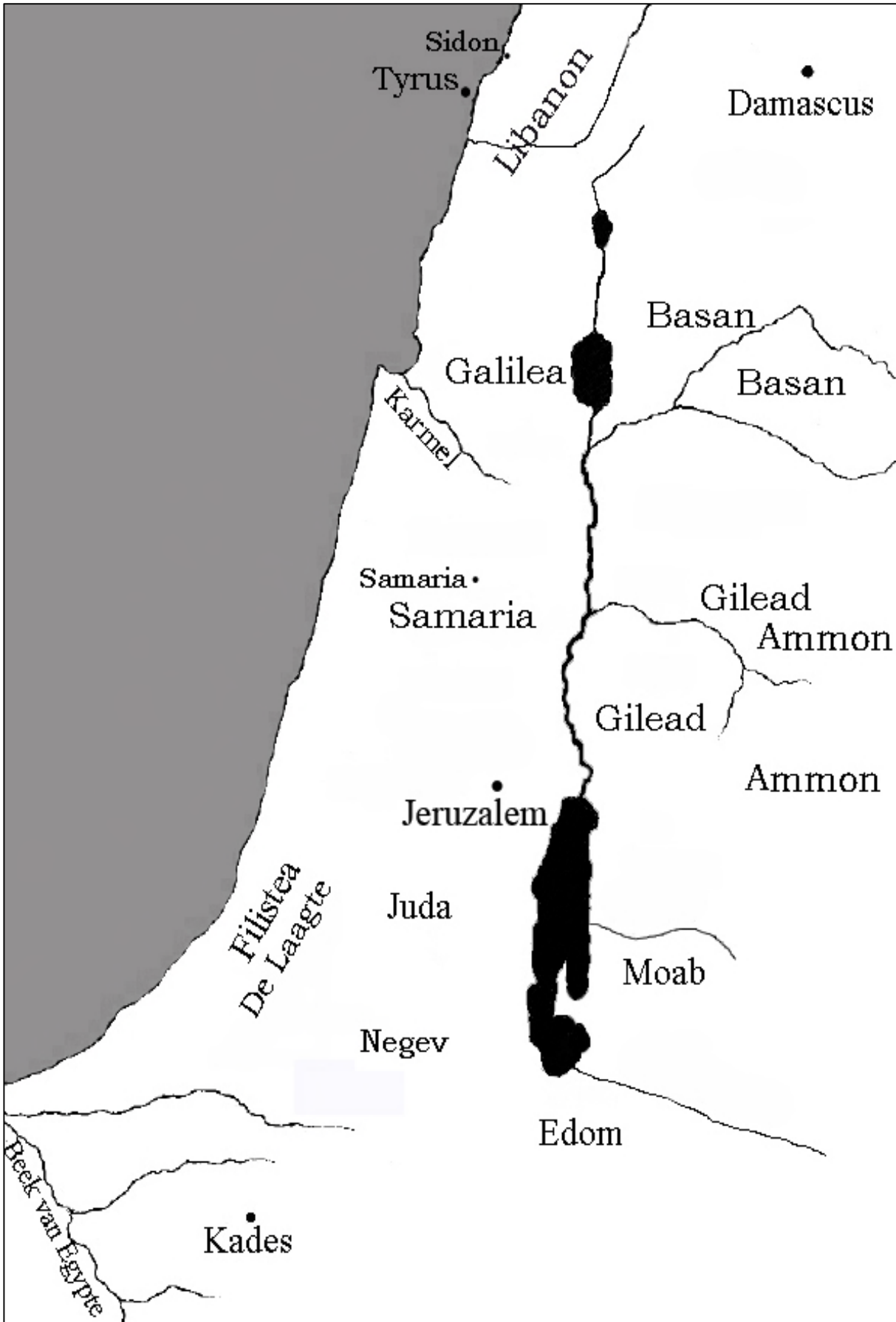
Waw (⌘) De aarde (of Het land) rees vanuit (= voor) zijn gezicht (= voor Hem) op;
de wereld en al haar bewoners (of en alle bewoners met haar).

Bergen werden in die tijd gezien als de stabiele herkenningspunten van de aarde. Zelfs die beven voor de woede van de Here. Heuvelen kunnen wegsmelten voor de almacht van God. Zelfs de sterke rotsen kunnen daar niet tegen.

In figuurlijke zin *hebben de bergen tijdens de verovering het heilige land door de wrede Assyriërs gebeefd, en zijn de heuvels weggesmolten van angst*. Het gebied waarin de Israëlieten woonden, leefde als het ware mee met de gevoelens en emoties van bevolking.¹⁹

¹⁹ Zo wordt bijvoorbeeld in het bijbelboek Haggai gezegd, dat de Here de hemel en de aarde zou laten beven (Hag.2:7,23^a). Zoals personen van iets moois of iets verschrikkelijks sterk onder de indruk kunnen raken, en daardoor kunnen beven, zo zouden ook de hemel en de aarde beven. Beven, omdat veel koninkrijken door onderlinge strijd ten onder zouden gaan. De hemel en aarde laten beven is in dit geval als een personificatie gebruikt. Een personificatie is een vorm van beeldspraak waarbij dieren, planten of levenloze dingen menselijke eigenschappen krijgen toegeschreven, of op een menselijke manier reageren. Dit komen we ook in andere gedeelten van de Bijbel tegen (vgl. Richt.5:4,5, 2Sam.22:8, Ps.68:8,9, 76:9, Jes.13:13, Ezech.38:20, Joël 2:10, 3:16). Zulke uitdrukkingen komen eveneens in het Nederlands voor. Dit betekent niet, dat er een echte hemelbeving of aardbeving zou komen, maar dat de (hele) schepping als het ware mee zou leven met de emoties en ervaringen van de mensen. De aarde was verontrust door het geweld van de talrijke legers. Het vuur waarmee soldaten en veroveraars vaak steden, akkers en boomgaarden in brand staken, liet de lucht in het hemelgewelf van de hitte trillen (van angst). Zo zagen en beleefden de mensen dit. Doordat de profetieën van Haggai zijn vervuld, kunnen we dit ook nog controleren. Van een echte concrete hemelbeving lezen we in de Bijbel niets. Ook heeft in die tijd niet de hele aarde gebeefd.

Op de jongste dag zullen de bergen voor de Here beven, en de heuvelen wegsmelten. Dan zal de aarde vergaan (Ps.102:26,27, Mat.24:35, Luk.21:33, 2Pet.3:10-12).

- 6 *Zajin* (ר) Wie kan (of zal) standhouden (of staan) voor [het gezicht van] zijn boosheid?
 Wie kan (of zal) (op)staan bij zijn kokende woede?
Chet (ח) Zijn verbolgenheid is uitgestort (geworden) als vuur,
 en vanuit (= voor) Hem zijn de rotsen aan stukken gesprongen (of verbroken).

Dat de Here zijn volk zwaar had gestraft, omdat het overgrote deel van de mensen Hem niet diende, en hun volksgenoten slecht behandelde, was rechtvaardig. Jahweh is echter *als een vesting* voor zijn trouwe dienaren, *die bij Hem hun toevlucht zoeken*.

- 7 *Thet* (ח) Jahweh is goed;
 als (of voor/van) een vesting in (= op) de dag van benauwdheid.
Jod (י) Hij kent (hen) die in (= bij) Hem hun toevlucht zoeken.

Vers 8 vormt een overgang naar het volgende gedeelte (v.9-15). Via de profeet Nahum beloofde de Here, dat *Hij aan de plaats van de hoofdstad van Assyrië een einde zou maken*.

- 8 Door (of Met/In) een voorbijgaande (of passerende) (stort)vloed
Kaf (כ) zal Hij een einde (of een voltooiing/vernietiging) maken aan haar plaats.²⁰
 Duisternis zal zijn vijanden vervolgen (of achterna jagen/op de hielen zitten).

Door een voorbijgaande stortvloed van vijandelijke soldaten *zou God een einde laten maken aan de plaats Ninevé* (Zie v.1.), de hoofdstad van de Assyriërs in die tijd. *Duisternis* als het symbool van ellende en narigheid *zou de vijanden de Here en zijn volk achtervolgen*.

Doordat de Assyriërs zich niet bekeerden, en zij met hun wreedheid en machtsmisbruik hun boekje ver te buiten gingen, is de profetie van vers 8 volledig in vervulling gegaan.²¹ In 612 voor Christus werd de grote Assyrische hoofdstad Ninevé door de Medische koning Cyaxares I (625 – 585) en de Babylonische koning Nabopolassar (625 – 605) verwoest.

²⁰ In het Hebreeuws zijn steden vrouwelijk.

²¹ Toen de profeet Jona kort na 796 voor Christus de inwoners van de stad Ninevé ruim 130 jaren voor het profeteren van Nahum waarschuwde, bekeerden ze zich! Daarom spaarde de Here toen die grote Assyrische stad. Nadat de Assyriërs volhardend in hun oude slechtheden vervielen, werd Ninevé in 612 voor Christus verwoest. Zie Turennot T. van, Jona, duif, Aduard, 2015.

3. De berechting van Ninevé en troost voor Juda.

Hoofdstuk 1:9-15

9 Wat jullie ook tegen Jahweh bedenken, Hij maakt er een einde aan. De benauwdheid zal niet 2 keer ontstaan.

10 Doordat zij verstrengeld zijn geraakt als dorens, en dronken zijn geworden van hun sterke drank, zijn ze als een droge stoppel volledig verteerd.

11 Uit jou is een bedenker van slechtheid tegen Jahweh weggetrokken: een beramer van een minderwaardig plan.

12 Dit heeft Jahweh gezegd: “Al waren zij ongedeerd, en nog zo talrijk, toch zijn zij afgesneden, en verdwenen. Ik heb jou vernederd. Ik zal jou niet meer vernederen.”

13 “Welnu, Ik zal zijn juk op jou verbreken, en jouw banden zal Ik verscheuren”,

14 maar over jou heeft Jahweh bevolen: “Jouw naam zal niet meer voortgeplant worden. Uit het huis van jouw afgoden zal Ik gesneden en gegoten beelden vernielen. Ik zal jouw graf klaarmaken, want jij bent vervloekt.”

15 Zie, op de bergen de voeten van de brenger van goed nieuws, die de boodschap van vrede laat horen. “Vier feest op jouw feestdagen, Juda! Kom jouw geloften na! Ja, de minderwaardige man zal niet meer door jou heentrekken. Hij is helemaal uitgeroeid.”

Deze verzen (v.9-15) bevatten de kern van de boodschap van dit bijbelboek: Ninevé wordt vernietigd, en daardoor wordt het Tweestammenrijk Juda bevrijd. Dit wordt in de volgende hoofdstukken verder uitgewerkt.

9 Wat (of Hoe) jullie (= vrouwelijk!) (ook) tegen (of naar) Jahweh bedenken (of plannen/van plan zijn), Hij maakt (er) een einde (of een voltooiing/vernietiging) aan. De benauwdheid (of Het onheil) zal niet 2 keer (of maal)²² ontstaan (of (op)staan).

De profeet heeft het in dit vers over de hoofdstad Ninevé en andere Assyrische steden.²³ Wat de koning en zijn vorsten en ambtenaren in die steden tegen God en ook tegen het Tweestammenrijk Juda bedachten; het zou niet voor een 2e keer gebeuren.

Met de 1e keer wordt de Assyrische verovering van het Tweestammenrijk Juda en de hoofdstad Jeruzalem tijdens de regering van koning Manasse (697 – 642) bedoeld.²⁴ De Assyrische koning Esarhaddon (681 – 669), die zijn vader Sanherib was opgevolgd, veroverde omstreeks 681 voor Christus Jeruzalem. Hij nam de slechte koning Manasse gevangen, en liet hem aan haken naar Babel brengen. Toen die Judese gevangene zich in zijn kerker bekeerde, verhoorde de Here zijn smeekgebed. Hij mocht terugkeren, en werd weer koning in het Tweestammenrijk Juda (2Kron.33:1-16).

10 (Door)dat zij verstrengeld (of verward) zijn (geworden (= geraakt)) tot(dat) (= als)

²² Het woord *keer* staat hier in het Hebreeuws in het 2-voud (= dualis).

²³ Het (persoonlijk voornaam)woord *jullie* aan het begin van vers 9 is in het Hebreeuws vrouwelijk (meervoud). Het woord *jullie* verwijst dus naar één of meer vrouwelijke Hebreeuwse woorden. Omdat *Ninevé* het (logische) onderwerp van dit hoofdstuk is (Zie v.1.), lijkt over die stad met haar dochtersteden te gaan. Steden zijn in het Hebreeuws vrouwelijk.

²⁴ Hiermee wordt niet de verovering van het Tweestammenrijk door de Assyrische koning Sanherib (705 – 681) in 701 voor Christus bedoeld. Deze koning heeft zijn doel niet bereikt. Toen zijn legers klaarstonden om de hoofdstad Jeruzalem te veroveren, bad de wanhopige koning Hizkia (727 – 697) de Here om hulp. God verloor Jeruzalem, en doodde 's nachts 185.000 mannen uit het Assyrische leger. Sanherib kon niets anders doen, dan terugkeren naar zijn land (2Kon.18 en 19, 2Kron.32:1-23).

dorens (of haken), en dronken zijn (geworden) [als] van hun (sterke) drank, zijn ze als een droge (of verdorde) stoppel volledig (of helemaal) verteerd (of verslonden/opgegeten).

Doordat het overgrote deel van de Israëlieten de Here niet meer diende, liep het slecht met die mensen af. Ze worden in vers 10 als dronken mensen aangeduid, die het juiste zicht op de werkelijkheid zijn kwijtgeraakt. De 10 noordelijke stammen van het heilige land waren al in 722 naar Assyrië gedeporteerd. Met een groot deel van de inwoners uit het Tweestammenrijk was door koning Sanherib (705 – 681) in 701 en later door zijn zoon Esarhaddon (681 – 669) in 681 voor Christus hetzelfde gebeurd.

11 (Van)uit jou (= vrouwelijk!) is een bedenker van slechtheid (of kwaad) (of iemand die slechtheid bedenkt (of plant/van plan is)) tegen (of over/boven) Jahweh(,) weggetrokken: een beramer van (of een raadgever van/iemand die zich beraadt op) een minderwaardig plan (of minderwaardigheid/vernietiging/waardeloosheid).

Uit Ninevé²⁵ is iemand vertrokken, die een minderwaardig plan tegen Jahweh en zijn volk had beraamd. Toen de Assyrische koning Esarhaddon uit zijn hoofdstad was vertrokken, had hij verkeerde en misdadige plannen. Hij deporteerde hele volken naar andere gebieden. Door die volken te verplaatsen en te verstrooien wilde hij de identiteit van die mensen met hun cultuur en hun afgoden verloren laten gaan. Zo zou hij ze beter en langduriger onder de duim kunnen houden.

Op die manier wilde de koning eveneens de identiteit van de Israëlieten vernietigen. In hun samenleving hoorde de dienst van God de centrale plaats in te nemen. Na de verovering van Jeruzalem wilde Esarhaddon ook de Israëlieten van hun beschaving met Jahweh vervreemden. Aan deze minderwaardige plannen zou de Here echter een einde maken.

Hoewel de terugkeer van de bekeerde koning Manasse heel bijzonder was, en een grote genadegift uit Gods hand, had de Assyrische koning met die terugkeer natuurlijk een bedoeling. Naast de 2^e grootmacht uit die tijd: Egypte, wilde koning Esarhaddon geen leeg gebied achterlaten. Zo'n gebied kon natuurlijk gemakkelijk worden veroverd en bezet. Daarom creëerde hij daar 2 kleine staten die onderling geen band hadden. In het gebied ten noorden van het Tweestammenrijk Juda werd het Tienstammenrijk Israël niet hersteld. Sinds 681 deporteerde de Assyrische koning Esarhaddon mensen uit verschillende vreemde volken naar dat gebied. Uit een gemengde bevolking van maar weinig overgebleven Israëlieten en veel heidenen van verschillende volken ontstonden de Samaritanen. Hun naam dankten ze aan hun hoofdstad Samaria (2Kon.17:24-41 en Ezra 4:2). Met de tegenstelling tussen de Joden en de Samaritanen in een bewoond gebied aan de noordoostgrens van Egypte had de Assyrische koning zijn doel bereikt. De Samaritanen vermengden de eredienst van de Here met de cultus van veel afgoden. Voor de Judeeërs uit het Tweestammenrijk was het verleidelijk om daaraan mee te doen. Hun eigen God Jahweh werd immers ook nog gediend?!

Na de aankondiging van de bescherming van Jahweh tegen het dreigende Assyrische gevaar volgen in dit gedeelte nog meer beloften voor het Tweestammenrijk Juda. Eerst herinnert de Here het Joodse volk aan het verleden. Hoewel de talrijke inwoners van het Tienstammenrijk Israël zich veilig waanden, zijn ze toch vanaf 724 tot 722 door de Assyriërs naar het Tweestromenland gedeporteerd. Ook het Tweestammenrijk Juda is in 701 voor Christus op de stad Jeruzalem na door de Assyriërs veroverd. Een groot deel van de bevolking is door koning Sanherib naar Assyrië gedeporteerd.²⁶ Het was alleen aan het rechtstreekse ingrijpen van God

²⁵ In het Hebreeuws zijn steden vrouwelijk, en Ninevé is het (logische) onderwerp van dit hoofdstuk (Zie v.1.).

²⁶ Op het gevonden prisma van koning Sanherib (705 – 681) staan Assyrische inscripties die het bijbelse verhaal van de rooftochten van de Assyrische vorst in het Tweestammenrijk Juda bevestigen. Volgens deze inscripties zouden 200.150 Joden uit het Tweestammenrijk naar Assyrië zijn gedeporteerd. Alleen de nederlaag van Sanhe-

zelf te danken, dat de hoogmoedige Assyrische koning zijn doel niet bereikte, en uiteindelijk vernederd en verslagen naar zijn land moest terugkeren.²⁷ Jahweh bleek machtig genoeg te zijn om zijn volk te verlossen. In 681 werd echter wel heel het Tweestammenrijk inclusief de stad Jeruzalem door koning Esarhaddon onder de voet gelopen. Met die laatste vernedering wilde God zijn volk niet nog eens straffen.

12 Dit heeft Jahweh gezegd: “Al (of Indien/Als) waren zij ongedeerd (of veilig/vredig/volmaakt), en (nog) zo talrijk, toch zijn zij afgesneden (of weggemaaid) (geworden), en verdwenen (of voorbijgegaan/gepasseerd). Ik heb jou (= vrouwelijk!) vernederd (of gekweld). Ik zal jou (= vrouwelijk!) niet meer vernederen (of kwellen).”

Door het juk van Assyrië te verbreken, zou de Here de hoofdstad (= vrouwelijk!) ²⁸ van het Tweestammenrijk Juda (of Juda (v.15)) ²⁹ vanuit haar zwakke positie bevrijden. Dit is ook in vervulling gegaan.

13 “(Wel)nu, Ik zal zijn juk [van(uit)] op (of over/boven) jou (= vrouwelijk!) (ver)breken, en jouw (= vrouwelijk!) banden zal Ik (ver)scheuren”,

14 en (= maar) over (of tegen/boven) jou (= mannelijk!) (= Assyrië) heeft Jahweh bevolen (of beschikt/geboden): “[Van(uit)] Jouw ³⁰ naam zal niet meer voortgeplant (of gezaaid) worden. (Van)uit het huis van jouw (af)goden (of jouw God) ³¹ zal Ik gesneden en gegoten beeld(en) vernielen (of vernietigen/afsnijden). Ik zal jouw graf (of begraafplaats) (klaar)maken (of (neer)zetten/oprichten), want (of (om)dat) jij bent vervloekt (of verachtelijk (gemaakt)).”

In vers 14 kondigde de profeet Nahum in opdracht van de Here het einde van het Assyrische rijk aan. Dit betekende ook het einde van het Assyrische koningshuis, want in die tijd zag men een koning als de bezitter en eigenaar van zijn rijk. Een vorst was geen dienaar van zijn volk, maar zijn volk moest hem dienen.³²

Tijdens de regering van koning Manasse (697 – 642) had het Tweestammenrijk Juda erg veel last van het machtige Assyrische rijk. Hoewel de zojuist bekeerde koning mocht terugkeren, werd hij in het Tweestammenrijk slechts een vazalkoning van Assyrië (2Kron.33:1-16). De Judeeërs moesten belasting aan de Assyrische koning betalen, en zijn aan bevelen gehoorzamen.

Toen enkele tientallen jaren later de vrome koning Josia (640 – 609) regeerde, werd de Assyrische invloed in het Tweestammenrijk steeds minder. Na de dood van de sterke en krachtdadige koning Assurbanipal (669 – 627) brokkelde de Assyrische macht onder zijn zwakke en elkaar bestrijdende opvolgers (koning Assuretililani (627 – 623) en Sinsarishun (623 – 612)) snel af. Koning Josia trok zelfs in zijn 12^e regeringsjaar (629) met zijn leger het gebied van het Tienstammenrijk Israël binnen, dat toen nog als de provincie Samaria bij het Assyrische

rib door het ingrijpen van God, waarbij 185.000 mannen stierven (2Kon.18:35,36), staat niet op het prisma vermeld.

²⁷ Op een wonderbaarlijke manier heeft de Here zijn volk in 701 voor Christus van de Assyrische legers bevrijd. In één nacht doodde de Knecht van de God Jahweh 185.000 mannen. Koning Sanherib kon niets anders doen, dan met het restant van zijn legers naar zijn hoofdstad Ninevé vluchten (2Kon.19:35,36, Jes.37:36,37).

²⁸ In het Hebreeuws zijn steden vrouwelijk evenals het woord *Juda*.

²⁹ Het gaat hier (vooral) over de hoofdstad Jeruzalem als vertegenwoordigster van het Tweestammenrijk Juda.

³⁰ In dit vers zijn de verwijzende (voornaam)woorden in het Hebreeuws mannelijk. Die verwijzen naar Assyrië en het Assyrische koningshuis.

³¹ Het Hebreeuwse woord *Elohim* kan zowel *God* als (*af*)*goden* betekenen. Op grond van het tekstverband moet voor de juiste vertaling worden gekozen.

³² Zo mocht een koning in Israël niet regeren. Hij moest zijn volk dienen, en bovenal moesten de koning én het volk de Here dienen

rijk hoorde. Daar vernielde hij de tempels en altaren, en liet hij de onwettig aangestelde priesters doden (2Kon.23:15-20, 2Kron.34:3-7).

Van de Assyrische macht bleef na de val van Ninevé in 612 voor Christus weinig meer over. In 608 kwam er een einde aan het Assyrische rijk.

Er zou geen nieuwe generatie komen om de naam van het Assyrische rijk te laten voortbestaan. Ook de Assyrische cultuur met de erbij horende afgodendienst zou verdwijnen. Dat is ook in vervulling gegaan. Het rijk en de cultuur ervan zijn verdwenen. Restanten van afgodsbeelden verdwijnen nog steeds door de tand des tijds, of vallen ten prooi aan moedwillige vernietiging.

15 Zie, op (of over/boven) de bergen de voeten van de bringer (of de aankondiger) van goed nieuws, die (de boodschap van) vrede (of welzijn/voorspoed) laat horen (vgl. Jes.52:7). “Vier (feest op) jouw feest(dag)en, Juda! ³³ Betaal (of Vergoed) jouw geloften (of gelofteoffers) (= Kom jouw geloften na)! Ja, (of (om)dat/want) de minderwaardige (of vernietigende/waardeloze) (man) zal niet meer (of weer) doen om meer (of nog (eens)/verder) door (of in) jou heen te trekken (of door jou te gaan/te passeren) (= zal niet meer door jou heentrekken). Hij is helemaal uitgeroeid (of afgesneden/neergehakt).”

Toen de profeet Nahum optrad was de Assyrische koning Esarhaddon (681 – 669), die Jeruzalem in 681 had veroverd, in 669 al aan een ziekte overleden.

Het gaat hier over de bergen in het Tweestammenrijk Juda. Daar brengt een boodschapper goede berichten. Hoogstwaarschijnlijk wordt met die boodschapper de profeet Nahum zelf bedoeld.

Het goede nieuws is de ondergang van de stad Ninevé en uiteindelijk ook van het Assyrische rijk. Daarom hadden de inwoners van het Tweestammenrijk Juda alle redenen om feest te vieren. Ook de beloften die ze aan de Here in benauwde tijden hadden gedaan, moesten ze nakomen, want de wrede Assyrische soldaten zouden niet meer door het Joodse land en de stad Jeruzalem trekken.

³³ Omdat het woord *Juda* in het Hebreeuws vrouwelijk is, verwijzen hier de vrouwelijke (bezittelijke voornaam)-woorden naar heel het Tweestammenrijk, dat door de hoofdstad Jeruzalem werd vertegenwoordigd.

4. De verovering van Ninevé.

Hoofdstuk 2

1 De verstrooier is tegen jou opgetrokken. Bewaak de vesting! Let op de weg! Versterk de lendenen! Verstevig de macht buitengewoon!

2 Ja, Jahweh heeft de luister van Jakob als de luister van Israël hersteld, want plundersaars hebben hen geplunderd, en zij hebben hun wijnranken vernield.

3 Het grote schild van zijn helden is rood geverfd. De dappere stervelingen zijn in felrood gekleed. Op de dag van zijn voorbereiding zijn de strijdwagens met vurige fakkels, en met de lansen is gezwaaid.

4 De strijdwagens razen door de buitenzijden. Zij jagen heen en weer door de open plaatsen. Hun aanblik is als van fakkels. Als bliksemschichten schieten zij vooruit.

5 Hij herinnert zich zijn machtigen. Zij zullen struikelen op hun wegen. Zij haasten zich naar haar muur, en de verdediging zal in gereedheid worden gebracht.

6 De poorten van de stromen zijn geopend, en het paleis is in elkaar gezakt.

7 Het is besloten. Zij is ontbloot. Ze is weggevoerd, en haar slavinnen klagen als koe-rende duiven. Zij slaan zich op hun borst.

8 Ninevé is in die dagen als een vijver water. Zij vluchten weg. “Blijft staan, blijft staan!”, zullen ze roepen, maar niemand draait zich om.

9 “Rooft zilver! Rooft goud! Er is geen einde aan de inrichting van de rijkdom van alle kostbare voorwerpen.”

10 Zij is een leegte, leeggeplunderd, verwoest. Een verslagen hart, wankelende knieën, en huivering is in alle lendenen en al hun samengekomen opgewonden gezichten.

11 Waar is de verblijfplaats van de leeuwen, en die open plek voor de jonge leeuwen, waar de leeuw heeft rondgelopen? De volwassen leeuw was daar en de leeuwenwelp, en er is niemand die schrik aanjaagt.

12 De leeuw die genoeg verscheurde voor zijn welpen, en die wurgde voor zijn leeuwin-nen, vulde zijn holen met het verscheurde, en zijn verblijfplaatsen met wat verscheurd is.

13 “Zie, Ik zal je!” is het woord van Jahweh van de hemelse legers. “Ik zal jouw strijd-wagens in rook laten verbranden, en het zwaard zal jouw jonge leeuwen verteren. Jouw prooi zal Ik van de aarde afnemen, en naar de stem van jouw gezanten zal niet meer geluisterd worden.”

De profetie die Nahum over de toekomst kreeg, zag hij voor zijn ogen in vervulling gaan. Iets wat ruim 50 jaren later zou gebeuren, beschreef hij in dit hoofdstuk, alsof het al plaatsvond.

1 De verstrooier is tegen (of over/boven/op) jouw (= vrouwelijk!) gezicht (= tegen jou) opgetrokken (of opgegaan). (Be)waak (of Bewaar/Houdt) de vesting(werken) (of het bol-werk)! Let op (of Zie nauwlettend toe/Bewaak) de weg! Versterk (of Verstevig) de lendenen (of de heupen)! Verstevig (of Versterk) de macht (of de kracht) buitengewoon (of erg/heel)!

In vers 1 wordt de stad Ninevé (= vrouwelijk)³⁴ toegesproken. *De verstrooier* is het vijandelijke leger dat tegen die grote stad zou optrekken. Daarom wordt de koning van Assyrië aangemoedigd om zijn beste beentje voor te zetten.³⁵

³⁴ In het Hebreeuws zijn steden vrouwelijk, en Ninevé is het (logische) onderwerp van dit bijbelboek (Nah.1:1).

2 Ja, (of want/(om)dat) Jahweh ³⁶ heeft de luister (of de majesteit/trots/hoogmoed) van Jakob als de luister (of de majesteit/trots/hoogmoed) van Israël hersteld (of omgekeerd), want (of (om)dat) plundersaars (of leegmakers/ontvolkers) hebben hen geplunderd (of leeggemaakt/ontvolkt), en zij hebben hun wijnranken vernield (of geteisterd/bedorven).³⁷

De luister en de trots van Israël is het prachtige heilige land (Ps.47:5). Het nageslacht van Jakob: het volk Israël, had en heeft alle redenen om trots te zijn op het land dat God aan hen heeft gegeven (Ex.3:17^b, Deut.8:7-10, enz.). Jahweh zou het land van de Israëlieten herstellen. Zijn straffen zouden voorbij zijn.

3 Het (grote) schild van zijn helden is rood geverfd (of rood gemaakt). De dappere (of machtige) stervelingen zijn in felrood gekleed. In (= Op) de dag van zijn voorbereiding zijn de (strijd)wagen(s) met (of in/door) vurige fakkels, en (met) de lansen is gezwaaid (of en de lansen zijn geschud) (geworden).

Rode schilden werden vroeger wel veel vaker gebruikt (1Mak.6:39).

4 De (strijd)wagens razen (of gedragen zich als een gek) door (of in) de buitenzijden (of de straten). Zij jagen (of rennen/lopen) heen en weer door de open plaatsen (of de pleinen). Hun aanblik[ken] (of Hun uiterlijk[en]) is als van fakkels. Als bliksemschichten schieten (of snellen/rennen) zij (vooruit).

De profeet beschreef hier, hoe het vijandelijke leger zich gereed zou maken om de stad aan te vallen. Vanuit voorbijrazende strijdwagens zouden de soldaten buiten de stadsmuur elk verzet uitschakelen, en de omgeving van de stad Ninevé verkennen. Op geschikte plaatsen konden ze dan daarna met de aanval beginnen.

De Assyrische koning zou aan zijn legeraanvoerders denken, maar die zouden weinig succes hebben, want ze zouden struikelen. Wel zouden ze naar de buitenmuur van de stad rennen om die te verdedigen.

5 Hij herinnert zich zijn machtigen (of zijn edelen). Zij struikelen (of wankelen) in (of met) (= op) hun wegen (of gaan/wandelen). Zij haasten zich (naar) haar muur, en de verdediging (of de bescherming) zal in gereedheid (of zal tot stand) worden gebracht.

6 De poorten van de (vuur)stromen (of de rivieren) zijn geopend (of opengezet) (geworden), en het paleis (of de tempel) is (weg)gesmolten (= in elkaar gezakt).

De stad Ninevé lag aan de Tigris en een zijrivier daarvan. Rondom de stad waren ook grachten gegraven. Dit water rond de stad diende ook voor de verdediging. Poorten of sluizen in die rivieren of grachten zouden kunnen zijn opengezet. Hoewel deze voor de handliggende betekenis heel goed mogelijk is, is op grond van het tekstverband een andere uitleg waarschijnlijk beter.

Als we naar de context van heel vers 6 en het vervolg kijken, en deze profetie vergelijken met het 3e hoofdstuk van dit bijbelboek, dan kunnen we beter denken aan het in brand steken van grote delen van de stad Ninevé. Bovendien hoeven de 1e en deze 2e mogelijkheid elkaar niet uit te sluiten.

Tijdens de verovering van Ninevé zou het paleis (of misschien de tempel van die grote stad)

³⁵ De (gebiedende) werkwoordsvormen zijn mannelijk enkelvoud.

³⁶ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: "Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd."

³⁷ Israël wordt door de Here ook wel met een wijnrank of druivenplant vergeleken (Ps.80:9,15, Jes.5:1-7, Hos.10:1).

wegsmelten ofwel in elkaar zakken. Waarschijnlijk zou dit gebeuren, doordat het in brand zou zijn gestoken (Nah.3:13,15).

7 Het (of Hij) is besloten (of bepaald) (geworden). Zij is ontbloot (geworden). Ze is weggevoerd (of weggeleid) (geworden), en haar slavinnen klagen (of kreunen/drijven weg/geleiden) (zo)als het geluid (of de stem) van (= (zo)als koerende) duiven. Zij slaan (zich) op hun borst(en) (of hun harten).

Ninevé wordt voorgesteld als een vrouw die helemaal wordt uitgekled. De bevolking van de stad zou in ballingschap gaan.

Zich op de borst slaan was in die tijd een teken van verdriet (Jes.32:12, Mat.24:30, Luk.18:13, 23:27,48).

8 Ninevé is van(uit) (= in) die dagen (zo)als een vijver water. Zij vluchten weg (of Zij ontsnappen). “Blijft staan, blijft staan (of Houdt stand (of vol), houdt stand (of vol))!”, (zullen ze roepen), en (= maar) niemand draait zich om (of niemand keert om).

Zoals water wegstroomt, zo zouden de mensen wegvluchten van angst.

9 “Rooft (of Plundert) zilver(geld)! Rooft (of Plundert) goud! Er is geen einde (of grens) aan (of van/voor) de inrichting (of structuur) van de rijkdom (of de overvloed/heerlijkheid/glorie/eer) van(uit) alle kostbare (gewenste) (gebruiks)voorwerpen (of vaten/gereedschap).”

De stad waar veel rijkdommen lagen opgeslagen, zou worden leeggeroofd.

10 (Zij is) een leegte, leeggeplunderd, verwoest. Een (weg)gesmolten (= verslagen) hart, wankelende (knikkende/waggelende) knieën, en huivering (of siddering/kramp/pijn) is in alle lendenen (of heupen) en al hun samengekomen opgewonden (of bleke) gezichten.

11 Waar is de verblijfplaats (of het verblijf/de woonplaats) van de leeuwen, en die open plek (of die weidegrond) voor (of van) de jonge leeuwen (of de dorpen), waar de leeuw heeft gewandeld (of is gegaan) (= rondgelopen)? De volwassen leeuw was daar (en) de leeuwenwelp (of het jong van een leeuw), en er is niemand die schrik aanjaagt (of laat beven).

12 De leeuw die [in/met] genoeg (of voldoende) verscheurde (voor) zijn welpen (of jongen), en die wurgde voor (of van) zijn (volwassen) leeuwinnen, vulde zijn holen met het verscheurde (of een prooi/eten), en zijn verblijfplaatsen (of verblijven/woningen) met wat verscheurd is (of met een verscheurd dier).

Met de leeuw wordt de Assyrische koning bedoeld. Veel Assyrische koningen waren inderdaad zeer roofzuchtig en wreed. De leeuwinnen en de welpen waren de rest van het koninklijk huis.

In de Assyrische kunst speelde de leeuw een belangrijke rol. Uit die afbeeldingen blijkt ook, dat Assyrische koningen op leeuwenjacht gingen.

13 “Zie mij naar (of bij) jou (= Zie, Ik zal je!)” is het woord van Jahweh van de (hemelse) legers. “Ik zal jouw (strijd)wagens in rook laten (ver)branden, en het zwaard zal jouw jonge leeuwen (of jouw dorpen) verteren (of verslinden/(op)eten). Jouw prooi (of Jouw eten) zal Ik van(uit) de aarde (of het land) (laten) afnemen (of (laten) afsnijden/afhakken/uitroeien), en naar de stem (of het geluid) van jouw gezanten (of jouw boodschappers/engelen) zal niet meer geluisterd worden (vgl. 2Kon.18:19-35).”

5. De vernedering en verwoesting van Ninevé en Assyrië.

Hoofdstuk 3

1 Wee de bloedstad, alles van haar is leugenachtigheid, vol van plundering. Het verscheurde wijkt er niet.

2 Het geluid is van een zweep, en het geluid is van ratelende wielen, voortjagende paarden, hotsende strijdwagens,

3 steigerende ruiters, flikkerende zwaarden, bliksemende speerpunten, een overvloed van neergeslagenen mensen en een massa lijken. Er is geen einde aan de dode lichamen. Zij zullen struikelen met hun lichamen

4 door de vele hoerereien van het verleidelijke van de bevallige hoer, de dame van toverijen, de verkoopster van heidenvolken met haar hoerereien, en families met haar toverijen.

5 “Zie, Ik zal je!” is het woord van Jahweh van de hemelse legers. “Ik zal jouw zomen van je kleding boven jouw gezicht onthullen. Ik zal aan de heidenvolken jouw naaktheid laten zien, en aan de koninkrijken jouw schaamte.”

6 “Ik zal verachtelijke dingen op jou gooien. Ik zal jou als een grote dwaas behandelen. Ik zal jou als een schouwspel neerzetten.”

7 “Het zal zo zijn, dat iedereen die jou ziet, van jou zich zal terugtrekken. Hij zal zeggen: “Ninevé is verwoest! Wie zal over haar klagen? Waar zal ik troosters voor jou zoeken?”

8 “Ben jij beter dan No-Amon, de bewoonster aan de Nijl? Water is rondom haar, van wie de vestingwal de brede rivier is, en het water haar muur is.”

9 Ethiopië en Egypte waren haar kracht. Er was geen einde aan. Put en Libiërs waren onder jouw helpers.

10 Toch is zijzelf als balling in gevangenschap gegaan. Ook zijn haar jonge kinderen op de hoeken van alle straten te pletter geslagen. Over haar aanzienlijken hebben ze het lot geworpen, en al haar voorname mensen zijn in de boeien geslagen.

11 Ook jijzelf zal dronken worden. Jij zal verborgen zijn. Ook jijzelf zal voor de vijand een versterkte plaats zoeken.

12 Al jouw vestingsteden zijn vijgenbomen met de eerste vruchten. Als ze worden geschud, dan vallen ze vlakbij de mond van de eter.

13 Zie, jouw volk binnen jou zijn zwakke vrouwen. De poorten van jouw land zijn voor jouw vijanden wijd geopend. Het vuur heeft jouw grendels verteerd.

14 Put water voor de belegering voor jezelf! Versterk jouw vestingsteden! Kom de klei in, en trap in het leem! Herstel de steenvorm!

15 Daar zal het vuur jou verteren, en het zwaard zal jou vernietigen. Het zal jou verteren als de jonge sprinkhaan. Maak je talrijk als de jonge sprinkhaan! Maak je talrijk als de sprinkhaan!

16 Jij hebt jouw kooplieden talrijker gemaakt dan de sterren aan de hemel. De jonge sprinkhaan heeft aangevallen. Hij vloog weg.

17 Jouw leiders zijn als de sprinkhanen, en jouw ambtenaren zijn als een zwerm grote sprinkhanen, die op een koude dag op de omheiningen bivakkeren. Als de zon is opgegaan, zijn zij weggevluht, en de plaats waar ze zijn, is onbekend.

18 Jouw herders hebben gesluimerd. De koning van Assyrië en jouw aanvoerders liggen neer. Jouw volk is verspreid over de bergen, en er is niemand die het verzamelt.

19 Er is geen herstel voor jouw breuk. Ongeneeslijk is jouw wond. Alle luisteraars naar het bericht over jou, hebben over jou in de handpalmen geklapt, want over wie is jouw slechtheid niet voortdurend heengegaan?

1 Wee (of O,) de bloed[en]stad, al(les) van haar is leugenachtig(heid) (of bedrog), vol van plundering (of beroving/scheuring). Het verscheurde (of De prooi/Het afgescheurde) wijkt (of vertrekt/houdt ... op) (er) niet.

Ninevé werd door de profeet een bloedstad genoemd, omdat door de leiding van die stad veel veel mensen werden vermoord (vgl. Jes.10:7).

Volken werden gepaaid met mooie beloften om ze in hun greep te krijgen, maar vervolgens hield men zich niet aan de afspraken (Jes.36:16-20). Ninevé was bovendien een stad vol roofgoed.

Opnieuw wordt in de volgende verzen iets wat 10-tallen jaren later zou gebeuren, beschreven alsof het al plaatsvond.

2 Het geluid (of De stem) is van een zweep, en het geluid (of de stem) is van (een) ratelend(e) (of schuddend(e)) wiel(en) (of rad(eren)), voortjagend(e) (of galloperend(e)) paard(en), hotsende (of dansende/(op)springende) (strijd)wagen(s),

3 (op)steig(er)ende ruiter(s), flikkerend(e) zwaard(en), bliksemende spe(e)r(punt)(en), een overvloed (een veelheid) van neergeslagen(mens)en (of verslagenen) en een massa (of een zwaar gewicht aan) lijk(en) (of karkas(en)). Er is geen einde (of geen grens) aan het (dode) lichaam (= de (dode) lichamen). Zij zullen struikelen (of wankelen) met (of door/in) hun (dode) lichamen

4 vanuit (= door) de vele hoererijen van het verleidelijke (of het aangename/goede) van de bevallige (of genadige) hoer, de dame (of de eigenares) van toverijen, de verkoopster van (heiden)volken met (of door) haar hoererijen, en families (of gezinnen/geslachten) met (of door) haar toverijen.

Bij de hoererijen van Ninevé gaat het vooral over religieuze prostitutie. Dit kwam veel voor bij de dienst aan de godin Astarte (= Groei) of Istar. Dat was de godin van de vruchtbaarheid en de seksualiteit.

Ook kan men hierbij denken aan de mooie beloften die de Assyriërs deden om andere volken in te palmen en te bedriegen.

Toverijen en bezweringen kwamen in de godsdienst van die tijd veel voor (2Kon.9:22). Vaak bestond dat alleen maar uit bedrog, maar hierachter kan eveneens het werk van de satan zitten (vgl. Num.22-24, 1Sam.18:10, 28:7-19). Dit laatste geldt ook voor de dienst aan de afgoden (Deut.32:16,17).

5 Zie mij naar (of bij) jou (= Zie, Ik zal je!)” is het woord van Jahweh van de (hemelse) legers.³⁸ “Ik zal jouw (= vrouwelijk!) zomen (of jouw slippen/panden) (van je kleding) boven (of over) jouw (= vrouwelijk!) gezicht onthullen (of ontdekken). Ik zal aan de (heiden)volken

³⁸ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

jouw (= vrouwelijk!) naaktheid laten zien (of tonen), en aan de koninkrijken (of de koningschappen) jouw (= vrouwelijk!) schaamte.”

Met ontbloten wordt het afbreken van (een deel van) de muren van de stad bedoeld, zodat Ninevé kon worden verwoest. Dat was ook een diepe vernedering.

6 “Ik zal verachtelijke (of gruwelijke/verfoeilijke) dingen op (of over) jou (= vrouwelijk enz.!) gooien (of werpen). Ik zal jou als een grote dwaas (of jou met veel verachting) behandelen. Ik zal jou als een schouwspel (of een spektakel/jou te kijk) (neer)zetten (of (aan)stellen).”

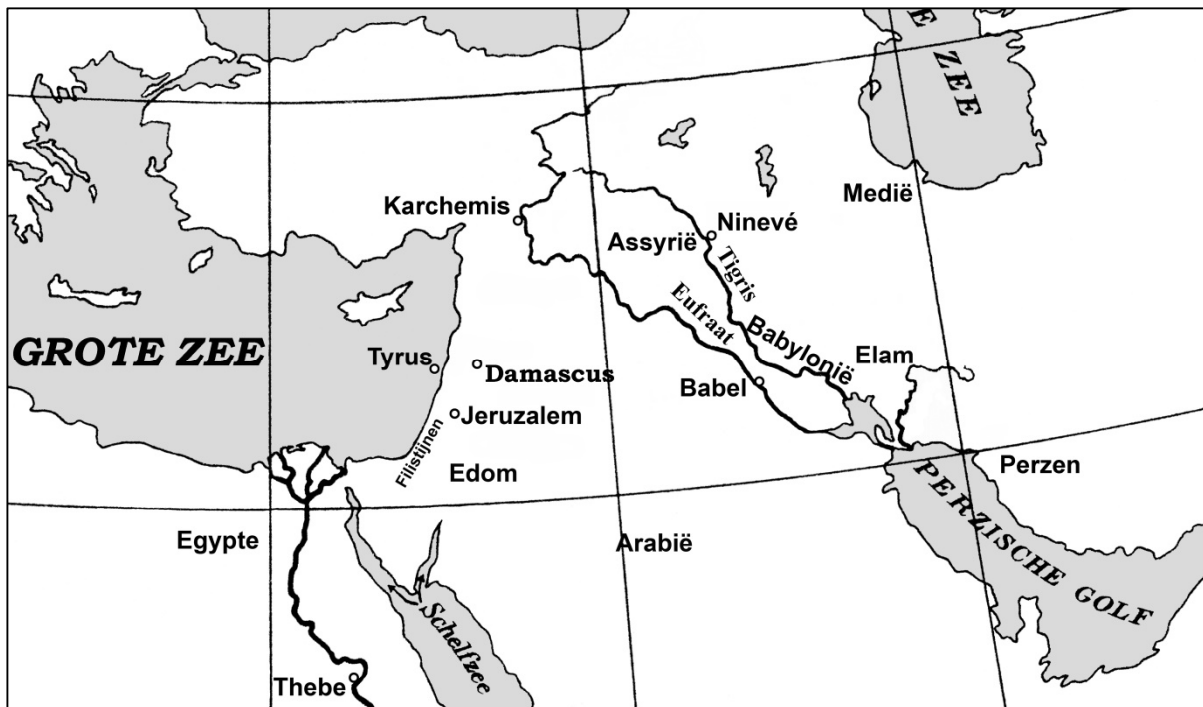
Vuilnis of restanten van afgodsbeelden op iets of iemand gooien is erg beledigend en vernederend. Dat zou Ninevé overkomen. De stad zou een grote puinhoop worden.

7 “Het zal (zo) zijn, dat iedereen die jou zien (= ziet), van(uit) jou zich zal terugtrekken (of jou zal (weg)vluchten). Hij zal zeggen: “Ninevé is verwoest (of vernietigd)! Wie zal voor (of naar) (= over) haar klagen (of verdriet hebben)? [Vanuit] waar zal ik troosters (of bemoeigers) voor (of naar) jou zoeken?”

Vrijwel niemand zou de verwoesting van de stad Ninevé beklagen, omdat bijna iedereen de gruwelen en verschrikkingen van de Assyriërs aan den lijve had ervaren, of van dichtbij had meegemaakt. Men zou blij zijn, en tot de conclusie komen, dat Ninevé haar welverdiende loon had gekregen.

8 “Ben jij beter dan No-Amon, de bewoonster in (of met) (= aan) de Nijl (of de (ri-)vier)stromen/kanalen)? Water is rondom (of in de omtrek) [voor (of aan/van)] haar, van wie (of (van degene) die/dat) de vesting(wal) (of de wal/muur) de brede rivier (of de zee) is, (en) het water haar muur is.”

No-Amon is een andere naam voor de Egyptische plaats Thebe. Deze stad lag in Boven-Egypte aan de Nijl, en was lange tijd de hoofdstad van dat land.

Het water van de Nijl beschermde de stad. Als het water hoog stond, zodat hele gebieden werden overstroomd, dan leek het op sommige plaatsen wel een zee. Zo'n brede rivier werd toen ook wel *een zee* genoemd.

Toch is deze sterke Egyptische hoofdstad in 664 voor Christus door de Assyrische koning Assurbanipal (669 – 627) volledig verwoest. Ninevé zou hetzelfde lot ondergaan.

9 Ethiopië en Egypte (waren) haar kracht (of haar stevigheid) (= de kracht van No-Amon). Er was geen einde (of grens) aan. Put en Libiërs waren onder (of met/in) jouw (= vrouwelijk!) helpers.

Ethiopië ligt aan de zuidgrens van Egypte. De Ethiopiërs stammen af van Kus, een zoon van Cham (Gen.10:6,7, 1Kron.1:8,9). Ook de Egyptenaren horen bij het nageslacht van Cham (Gen.10:6,13, 1Kron.1:8,11). Put was het land Punt of Poent. Het is de Hebreeuwse naam voor Libië. Volgens de geschiedschrijver Flavius Josefus was Put de stichter van Libië. In zijn tijd zou er in Libië een rivier zijn met de naam Put.³⁹ Libië ligt ten westen van Egypte (vgl. 2Kron.12:3, Dan.11:43).

In die tijd was er in Egypte een Ethiopisch koningshuis aan de macht. Op dat moment regeerde farao Tirhaka (690 – 664) (2Kon.19:9, Jes.37:9). De Libiërs waren door de Ethiopiërs onderworpen, en hielpen in de strijd tegen de Assyriërs. Het mocht niet baten, want Thebe werd toch door de Assyriërs veroverd.

10 Toch (of Zelfs/Ook) is zichzelf als (of voor/aan) balling in (krijgs)gevangenschap gegaan. Ook (of Zelfs/Toch) zijn haar jonge kinderen in (of door) (= op) het hoofd (of de top) (= de hoek(en)) van alle straten (of buitenzijden) te pletter geslagen (of verpletterd). Over (of Boven) haar aanzienlijken (of haar geëerden) hebben ze het lot (of de vergoeding/beloning) geworpen, en al haar voorname(n) (of haar groten) zijn in (of met) de boeien geslagen (of gebonden/vastgezet) (geworden).

11 Ook (of Zelfs/Toch) jijzelf (= vrouwelijk enz.!) zal dronken worden. Jij zal verborgen zijn. Ook (of Zelfs/Toch) jijzelf zal vanwege (of vanuit) (= voor) de vijand een versterkte plaats (of een vesting) zoeken (of verlangen/eisen).

In Ninevé zouden veel mensen dronken worden om zo de angst niet te voelen. Dit deden inwoners van een stad in dergelijke omstandigheden wel vaker (vgl. Jes.22:13, Dan.5:1-4,30).

Terwijl de Assyriërs de stad Thebe innamen, zochten de inwoners een schuilplaats of een vesting om zich voor de wrede soldaten te verbergen. Hetzelfde lot zouden ook de inwoners van Ninevé ondergaan.

12 Al jouw vesting(sted)en (of jouw forten) zijn vijgen(bomen) met de eerste vruchten.⁴⁰ Als ze worden geschud, (dan) vallen ze vlakbij (of op/tegen) de mond van de eter.

Dit gedeelte begint met de verovering van Assyrië, verderop wordt de ondergang van de hoofdstad Ninevé op een profetische manier beschreven.

De sterke vesting(sted)en en forten waarop de Assyriërs hun vertrouwen stelden, zouden vrij snel in handen van de vijand vallen.

13 Zie, jouw volk binnen jou zijn (zwakke) vrouwen. De poorten van jouw land (of jouw

³⁹ Flavius J., Joodse Oudheden, deel 1, hoofdstuk 6:2.

⁴⁰ Een volwassen vijgenboom levert 2 oogsten per jaar: één in het begin van de zomer en één in het najaar. De vroege vijgen zijn in juni of juli al eetbaar. Deze kleine zomeroogst bestaat uit vruchtjes die in het vorige najaar al zijn gevormd, en aan de boom zijn blijven hangen. Ze zijn van veel betere kwaliteit, dan de vijgen die in de late herfst worden geoogst. Bij de verovering van de Assyrische vesting(sted)en zou dus het beste in de handen van de vijanden vallen.

aarde) zijn voor (of naar) jouw vijanden wijd geopend (geworden). Het vuur heeft jouw grensdel verteed (of verslonden/(op)gegeten).

Veel soldaten en mannen zouden al zijn gesneuveld, en de overigen zouden van angst zich gedragen als zwakke vrouwen. Ze zouden niet goed in staat zijn om het land te verdedigen.

De poorten van het land waren de vestingen aan de grens van Assyrië, waarvan Ninevé sinds koning Sanherib (705 – 681) de hoofdstad was. De verovering ervan zou vrij gemakkelijk gaan. Zo gemakkelijk, dat het voor de profeet Nahum leek, alsof het al bijna was gebeurd.

De deuren in de poorten van een vijandelijke burcht of stad waren van hout. Om een poort open te krijgen probeerde men de houten deur in brand te steken. Zo zou *het vuur de grendels verteren*.

14 Put water van (= voor) de belegering (of bolwerk/omwalling) voor (of van) jezelf! Versterk jouw vesting(sted)en (of forten)! Kom de klei (of de modder) in (of door), en (ver)trap (of vertreed) in (of door) het leem (of klei/cement)! Herstel (of Versterk) de steenvorm (of de steenoven)!

Hier gaat het over de komende belegering van Ninevé.

De inwoners van de grote stad werden aangemoedigd om zich voor te bereiden op het beleg. Om dat beleg te doorstaan moest een ruime watervoorraad worden aangelegd (vgl. Jes.22:9), want de vijand zou natuurlijk proberen de watertoevoer naar Ninevé af te snijden. Ook moesten ze de vestingen en muren controleren, en waar het nodig was, ze herstellen en/of versterken.

Ondanks al deze inspanningen zou het geen succes worden, want de vijandelijke legers zouden de stad toch binnenkomen.

15 Daar zal het vuur jou verteren (of verslinden/(op)eten), en het zwaard zal jou vernietigen (of neerhakken/afsnijden). Het (of Zij) (= Het zwaard) zal jou verteren (of verslinden/(op)eten) (zo)als de jonge sprinkhaan (of de sprinkhaanlarve/verslinder). Maak je talrijk (of gewichtig) (zo)als de jonge sprinkhaan (of de sprinkhaanlarve/verslinder)! Maak je talrijk (of gewichtig) (zo)als de sprinkhaan (of de sprinkhanenzwerm)!

De stad zou in brand worden gestoken, en het overgrote deel van de inwoners zou met het zwaard worden gedood.

De vijandelijke legers worden hier vergeleken met sprinkhanen. Zoals veel sprinkhanen het land helemaal kunnen kaalvreten, zo zouden grote troepen soldaten de stad plunderen en verwoesten.

16 Jij hebt jouw kooplieden (of handelaren/marskramers) talrijker gemaakt dan de sterren van (= aan) de hemel[en]. De jonge sprinkhaan (of de sprinkhaanlarve/verslinder) heeft aangevallen (of geplunderd). Hij vloog (weg).

De talrijke kooplieden hadden de stad rijk gemaakt, en veel schatten opgestapeld. Jonge sprinkhanen (= vijandelijke soldaten) zouden deze schatten roven. Als de stad zou zijn beroofd en verwoest, zouden de (gegroeide) sprinkhanen nog sneller verdwijnen, dan ze waren gekomen. Ze zouden snel wegvliegen.

De profeet Nahum beschreef in de laatste verzen iets wat over ruim 50 jaren in vervulling zou gaan, alsof het al was gebeurd.

17 Jouw (= tot en met dit vers vrouwelijk!) (geestelijke) leiders zijn (zo)als de sprinkhanenzwerm (of de sprinkhaan) (= de sprinkhanen), en jouw ambtenaren (of jouw (leger)oversten) zijn (zo)als een zwerm (grote) sprinkhanen, die in (= op) een koude dag in (= op) de

omheiningen (of de wallen/muren) bivakkeren (of zich ... legeren). (Als) de zon is opgegaan (of verschenen), [en] zijn zij weggevlucht (of verjaagd (geworden)), en de plaats [van hem] waar ze zijn, is onbekend.

De leiders en hoge ambtenaren van de stad Ninevé worden met andere sprinkhanen vergeleken. Zolang het koud is, vliegen sprinkhanen niet. Dan zitten ze in grote groepen op muren. Zodra het warm wordt, vliegen ze weg. Zo zou een deel van de hovelingen en hoge ambtenaren van Ninevé verdwijnen, als het ze te heet onder de voeten zou worden. Het zou zelfs niet meer bekend zijn, waar ze zijn heengegaan.

18 Jow (= vanaf hier mannelijk!) herders hebben gesluimerd (of zijn slaperig geweest). De koning van Assyrië en jow aanvoerders (of machtigen/heersers) liggen (neer) (of verblijven). Jow volk zijn (= is) verspreid (of verstrooid) over (of op) de bergen, en er is niemand die (het/ze) verzamelt (of er is geen verzamelaar).

Het gaat vanaf vers 18 niet in de eerste plaats over de (vrouwelijke) stad Ninevé, maar over heel Assyrië (mannelijk).

Tijdens de regering van de Assyrische koning Sinsarishun (623 – 612) werd Ninevé en grote delen van het eens zo machtige rijk veroverd. De boodschap van de profeet was echter niet in de eerste plaats aan die koning gericht, maar bedoeld als bemoediging voor het Joodse volk in het Tweestammenrijk Juda.

De *herders* van Assyrië zijn een ander deel van de hoge regeringsambtenaren van de koning, en met de *aanvoerders* worden de vorsten en de legeraanvoerders bedoeld. Deze mensen zouden sluimeren. Verblind door hun onderlinge strijd om de macht zouden ze veel te weinig oog hebben gehad voor de verzwakking van het Assyrische rijk. Vooral daardoor zouden ze hun ondergang tegemoet gaan. Uiteindelijk zouden de koning en de andere vorsten op de grond liggen, want ze zouden dan zijn doodgeslagen.

Het volk van de hoofdstad, en de rest van Assyrië, dat de verovering van het hele rijk zou overleven, zou worden verstrooid over de bergen.

19 Er is geen verlichting (of vermindering) (= herstel) voor jow breuk. Ongeneeslijk (of Ziek makend) is jow wond (of jow slag). Alle luisteraars naar (of (toe)hoorders van) het bericht (of het nieuws) van (= over) jou, hebben over (of om(trent)) jou in de (hand)palm(en) geklapt, want (of (om)dat) over (of naar/tegen) wie is jow slechtheid niet voortdurend heengegaan (of voorbijgegaan/gepasseerd)?

Niemand zou medelijden hebben met de Assyriërs, omdat bijna iedereen jarenlang hun wrede verschrikkingen aan den lijve had ervaren. Men zou juist blij zijn, omdat men van deze druk en dreiging bevrijd zou zijn.

Klappen in de handen was meestal een teken van blijheid (2Kon.11:12, Ps.47:2, 98:8, Jes.55:12, Ezech.25:6).

De profeet Nahum voorspelde de ondergang van Ninevé en Assyrië. Al deze profetieën zijn inmiddels in vervulling gegaan. In 612 voor Christus werd de grote Assyrische hoofdstad Ninevé door de Medische koning Cyaxares I (625 – 585) en de Babylonische koning Nabopolassar (625 – 605) met hulp van de Scythen verwoest. Van de Assyrische macht bleef na de val van Ninevé weinig meer over. De val van de Assyrische hoofdstad bracht tijdens de regering van de vrome Judese koning Josia (640 – 609) inderdaad een nieuwe vrijheid.

Met steun van Egypte kon de Assyrische koning Assurballit II (612 – 608) in Haran nog enkele jaren standhouden, maar in 609 voor Christus werd met hulp van de Scythen deze

nieuwe hoofdstad door Nabopolassar ingenomen. In 608 kwam er ook een definitief einde aan het Assyrische rijk.

4. GODS GEOPENBAARDE PLAN MET ZIJN VOLK.

1. Terugblik en toekomstperspectief.

Alle opgeschreven profetieën van de profeet Nahum zijn al vervuld. Hoewel het Assyrische rijk voor altijd oppermachtig scheen te zijn, werd tijdens de regering van de vrome koning Josia (640 – 609) de Assyrische invloed in het Tweestammenrijk steeds geringer. Sinds 640 kregen de Assyriërs last van de oprukkende Scythen. Na de dood van de sterke en krachtdadige koning Assurbanipal (669 – 627) brokkelde de Assyrische macht onder zijn zwakke opvolgers Assuretililani (627 – 623) en Sinsarishun (623 – 612) snel verder af. De Judese koning Josia trok in 629 voor Christus zelfs met zijn leger het gebied van het Tienstammenrijk binnen, dat toen nog als de provincie Samaria bij het Assyrische rijk hoorde. Daar vernielde hij de altaren van afgoden, en liet de onwettig aangestelde priesters doden (2Kon.23:15-20, 2Kron.34:3-7).

Door de toenemende macht van het Babylonische rijk van Nabopolassar (625 – 605) en Medische rijk van Cyaxares I (625 – 585), en de komst van de Scythen werd Assyrië ernstig bedreigd. In 614 werd de belangrijke stad Assur door de vijandelijke legers veroverd. Na een beleg van enkele weken werd de grote hoofdstad Ninevé in 612 voor Christus door koning Cyaxares I en koning Nabopolassar met hulp van de Scythen ingenomen en verwoest. Van de Assyrische macht bleef na de val van Ninevé weinig meer over. Deze stad is nooit meer herbouwd. Het is daar nog steeds een puinhoop. Ninevé is een ruïnestad in het huidige Irak bij de plaats Mosoel.

Na de val van Ninevé kon de Assyrische koning Assurballit II (612 – 608) met steun van Egypte in Haran nog enkele jaren standhouden, maar in 609 werd met hulp van de Scythen deze nieuwe hoofdstad door Nabopolassar ingenomen. Dat betekende vrijwel het einde van het Assyrische rijk. De val van Ninevé bracht tijdens de regering van de vrome koning Josia inderdaad een nieuwe vrijheid.

Dat deze vrijheid niet lang standhield, lag niet aan God, maar aan de hardnekkige ongehoorzaamheid van het Joodse volk. Na koning Josia kwamen er allemaal kwaadaardige koningen op de troon. In het Tweestammenrijk Juda heerste steeds meer slechtheid en rechteloosheid.

De Here stelt meestal voorwaarden aan het vervullen van zijn beloften (vgl. Jer.18:7-10). God was zo boos op de stad Ninevé, dat Hij die grote stad wilde verwoesten. Toen de bevolking van die stad zich bekeerde, veranderde de Here zijn plannen, en spaarde de stad (Jona 3:10).

Ongeveer 50 jaren later kwam de wrede Tiglatpileser III (745 – 727) via een staatsgreep aan de macht. Onder deze koning en zijn opvolgers staken de oude Assyrische roofzucht en wreedheden weer de kop op.⁴¹ Daarom gebruikte de Here het Assyrische rijk als een stok om de ongehoorzame Israëlieten en andere volken mee te slaan (Jes.10:5, 14:29). Daarna kwam alsnog Gods straf voor de grote stad Ninevé en het Assyrische rijk.⁴²

⁴¹ Zie Turennot T. van, Jona, duif, Aduard, 2015.

⁴² Wij kunnen door ons handelen en bidden Gods plannen beïnvloeden, en zelfs veranderen. In het paradijs wilde de Here, dat de mensen voor altijd gelukkig zouden zijn, maar Adam en Eva hebben door hun zonden Gods plannen verstoord (Gen.3). De Here beloofde de Israëlieten, dat ze voor altijd in het land Kanaän mochten blijven wonen, maar door hun slechte gedrag moest Hij de Joden in ballingschap laten voeren. Door gebed en bekeering wijzigt de Here soms zijn plannen (Am.7:1-9). Door het gelovige gebed van koning Hizkia (727 – 697) kwam de profetie dat hij spoedig zou sterven, niet uit. Zijn leven werd met 15 jaren verlengd (Jes.38:1-8).

Door de structurele ongehoorzaamheid van het Joodse volk kwam het onder het nieuwe juk van het Babylonische rijk. In 605 voor Christus veroverde kroonprins Nebukadnezar (= Nebo, bescherm mijn grens) ⁴³ het Tweestammenrijk Juda met de hoofdstad Jeruzalem. De Israëlieten raakten eeuwenlang hun vrijheid kwijt, en werden door allerlei volken en koninkrijken onderdrukt.

Nog steeds hebben veel Joden het moeilijk. Toch zal dat niet zo blijven, want God heeft zijn volk een rijke toekomst beloofd. Net als het Assyrische rijk zullen alle rijken uiteindelijk verdwijnen, maar het koninkrijk van Jezus Christus zal eeuwig duren. Onder zijn eeuwige koningschap zal voor altijd vrede heersen in de hemel en op de aarde.

⁴³ Nebo was de naam van de 2^e god van de Babyloniërs (Jes.46:1). Het was de god van de wijsheid.

2. Tijdbalk.

De oudere jaartallen zijn slechts benaderingen.

Voor Christus

5155	Schepping.
2895	Zondvloed.
1953	Geboorte van Abram.
1663	Intocht van het volk van de Hebreëen in Egypte.
1448	Uittocht uit Egypte na de 10 ^e plaag.
1448 – 1408	Tocht van de Hebreëen naar Kanaän.
1408 – 1383	Jozua in Kanaän.
1383 – 1033	De tijd van de richters onder het volk Israël.
1033 – 1012	Regering van koning Saul
1012 – 972	Regering van koning David.
972 – 932	Regering van koning Salomo.
969	De tempelbouw onder koning Salomo.
932 – 722	De Koningentijd van Israël, de 10 stammen uit het noorden.
932 – 586	De Koningentijd van Juda, de 2 stammen in het zuiden.
722	Val van Samaria, wegvoering van der rest van het Tienstammenrijk door Sargon II.
727 – 697	Regering van koning Hizkia.
697 – 642	Regering van koning Manasse.
681 – 669	Regering van koning Esarhaddon van Assyrië.
669 – 627	Regering van koning Assurbanipal van Assyrië.
664	Verwoesting van Thebe door Assyrië
642 – 640	Regering van koning Amon.
640 – 609	Regering van koning Josia.
629	Koning Josia trok met zijn leger het Tienstammenrijk binnen.
625 – 585	Regering van Cyaxares I van Medië.
625 – 605	Regering van Nabopolassar van Babel.
612	Verwoesting van Ninevé.
609	Val van Haran.
608	Het einde van het Assyrische rijk.
605	Eerste wegvoering. Daniël en zijn vrienden worden meegevoerd naar Babel.
605 – 171	Juda onder heerschappij van andere volken.
604 – 562	Regering van koning Nebukadnezar II.
559 – 529	Kores II is koning over het (grote) rijk van Perzen en Meden.
538 – 332	Israël onder de macht van de Perzen en Meden.
537	De terugkeer van de Joden uit de ballingschap.
515	De tempel is herbouwd.
142 – 63	In feite is Juda onder leiding van de Makkabeeën onafhankelijk.
37 – 4	Regering van koning Herodes de Grote in Israël.
4	Geboorte van Jezus Christus.

Na Christus

±29	Hemelvaart van Jezus Christus.
-----	--------------------------------

5. HET DOEL VAN HET BIJBELBOEK NAHUM.

We hebben een blik in de toekomst van het verleden mogen werpen. Die toekomst is voor ons verleden tijd. Daarbij hebben we ook gezien hoe alle profetieën van het betrouwbare boek in vervulling zijn gegaan. Hieruit bleek en blijkt hoe betrouwbaar Gods woorden en profetieën zijn. Door de bestudering van de profetieën die in vervulling zijn gegaan, kunnen we de onvervulde profetieën beter leren begrijpen.⁴⁴ Dit alles kan ons nog veel meer geloofsvertrouwen geven in Gods woord en werk. Vooral voor de profetieën die nog niet in vervulling zijn gegaan.

Ook hier geldt het woord uit de Bijbel: *“Want een ieder die heeft, aan hem zal gegeven worden, en hij zal overvloed hebben; maar van wie niet heeft, ook wat hij heeft, zal van hem afgenomen worden”* (Mat.25:29). Wie studeert in de Bijbel, en er naar handelt, zal groeien, en zal God steeds beter leren kennen. Wie echter oppervlakkig is, en voor God geen tijd en moeite overheeft, bij hem of haar stagneert de groei. De Bijbel wordt dan steeds meer een gesloten boek, en de hemel wordt van koper. Zo sprak Jezus in gelijkenissen om het geheim van zijn koninkrijk bekend te maken aan de gelovigen, die er echt interesse in hadden en hebben. Mensen die er wat voor over hebben. Het is echter niet bedoeld voor de oppervlakkige meelopers (Mat.13:10-17,34,35).

God wil ons een deel van zijn plan met de schepping openbaren. Hij vindt het nodig, dat we iets van de toekomst weten. Als onze trouwe Vriend deelt Hij ons er iets van mee.⁴⁵ Het rijk van Jezus Christus komt er aan. Het zal alle andere rijken en restanten van rijken verpletteren en vernietigen. Er zal niets van overblijven.

Ook nu moeten we als gelovigen niet stil blijven staan, maar doorgaan en doorgroeien. Laten we maar hard aan het werk gaan, en veel bidden. Bidden om de vervulling van Gods beloften. We hebben immers gezien, dat de vervulling van de profetieën van Nahum veel zegen bracht voor het Tweestammenrijk Juda. De Joden werden van hun machtige en wrede onderdrukker Assyrië bevrijd. Tijdens de regering van de vrome koning Josia (640 – 609) gaf de Here het Joodse volk weer vrede en welvaart. Als wij naar God willen luisteren, en Hem gehoorzamen, dan wil Hij ook naar ons luisteren. Dan maakt Hij zijn beloften van verlossing en zegen waar.

⁴⁴ Zo wordt er in het bijbelboek Haggai gezegd, dat God de hemel en aarde zou doen beven (Hag.2:7,23^a). Zoals personen van iets moois of iets verschrikkelijks sterk onder de indruk kunnen raken, en daardoor kunnen beven, zo zouden ook de hemel en de aarde beven. Beven, omdat veel koninkrijken door onderlinge strijd ten onder zouden gaan. Zulke uitdrukkingen komen eveneens in het Nederlands voor. Dit betekent niet, dat er een echte hemelbeving of aardbeving zou komen, maar dat de (hele) schepping als het ware mee zou leven met de emoties en ervaringen van de mensen. De aarde was verontrust door het geweld van de talrijke legers. Het vuur waarmee soldaten en veroveraars vaak steden, akkers en boomgaarden in brand staken, liet de lucht in het hemelgewelf van de hitte trillen (van angst). Zo zagen en beleefden de mensen dit. Doordat de profetieën van Haggai zijn vervuld, kunnen we dit ook nog controleren. Van een echte concrete hemelbeving lezen we in de Bijbel niets. Ook heeft in die tijd niet de hele aarde gebeefd. Dit leert ons, hoe we een dergelijke uitdrukking bij nog onvervulde profetieën moeten uitleggen.

Vooral het bijbelboek Daniël, waarbij eveneens alle profetieën in vervulling zijn gegaan, is een heel goed oefenboek voor leren begrijpen van profetieën.

⁴⁵ Sommige mensen denken, dat God niet je vriend wil zijn. De Bijbel is daar heel duidelijk over. Hij was de vriend van Mozes (Ex.33:11) en Abraham (2Kron.20:7, Jes.41:8, Jak.2:23). De Here Jezus noemde zijn discipelen zijn vrienden (Luk.12:4). Zo sprak Hij ook over Lazarus (Joh.11:11). Jezus Christus is de vriend van al zijn kinderen. Voor hen gaf Hij in zijn grote liefde zijn leven (Joh.15:13-15).

De Here is een levende en een almachtige God, ook vandaag. Hij kan, wat voor ons onmogelijk lijkt, mogelijk maken.

Als wij in gehoorzaamheid bidden, dan wijzigt God soms zijn plannen (Am.7:1-9). Zo mocht Abraham bidden voor de slechte stad Sodom (Gen.18:16-33). Door het gelovige gebed van koning Hizkia (727 – 697) kwam de profetie dat hij spoedig zou sterven, niet uit. Zijn leven werd met 15 jaren verlengd (Jes.38:1-8). Toen de stad Ninevé zich bekeerde, kwam ook de profetie van Jona niet uit. God spaarde de stad (Jona 3:10). Het gebed van de gelovige doet dus erg veel. Het is een geducht wapen, dat we niet moeten onderschatten of verwaarlozen.

We moeten bidden om de komst van Jezus Christus. Ook moeten we waken. De tekenen van de tijd moeten we in de gaten houden. Het werk moet doorgaan. Gehoorzaam werkend en biddend mogen we meebouwen aan Gods koninkrijk. Met het kompas van Gods Woord moeten we aan de slag. Laten de gelovigen van vandaag en morgen elkaar bemoedigen en aansporen in ware liefde. We moeten de handen ineenslaan, want we hebben elkaar zo ontzettend hard nodig. Als we zo in gehoorzaamheid aan Gods wil aan het werk gaan, dan kunnen we ook vandaag zijn zegen verwachten.

Literatuur.

- Abegg M. Jr., *The Dead Sea scrolls Bible*, San Francisco, 1999.
- Alexander D. en P. e.a., *Handboek bij de Bijbel*, Den Haag, 1976.
- Bimson J.J., *Encyclopedie van Bijbelse plaatsen*, Kampen, 2007.
- Brenton L.C.L., *The Septuagint with Apocrypha: Greek and English*, 9^e druk, Londen, 2001.
- Dächsel K.A., *Bijbel of de geheele Heilige Schrift, deel 4, Jesaja - Maleachi*, 2^e druk, Utrecht, 1892.
- Dronkert K., *Gids voor het Oude Testament*, Kampen, 1964.
- Eban A., *Mijn volk, de geschiedenis der Joden*, Amsterdam/Antwerpen, 1976.
- Flavius J., *De Oude Geschiedenis van de Joden*, vertaling Meijer F.J.A.M. en Wes M.A., 4e druk, Amsterdam, 2005.
- Grosheide F.W. e.a., *Christelijke Encyclopedie*, Kampen, 1959.
- Herodotus, *Historiën*, vertaling Damsté O., 5e druk, Bussum, 1978.
- Holland M., *Wuppertaler Studienbibel, Die Propheten Nahum, Habakuk und Zephanja*, Wuppertal, 1986.
- Keil C.F., *Commentary on the Old Testament, deel 10, The minor prophets*, 2e druk, Massachusetts, 2006.
- Paul M.J. e.a., *SBOT, deel 12, Bijbelcommentaar Hosea - Maleachi*, Doorn, 2015.
- Pusey E.B., *Barnes' Notes, The minor prophets*, 2^e druk, Grand Rapids, 2005.
- Ridderbos J., *Korte Verklaring, De kleine profeten, deel 2, Obadja - Zefanja*, 5^e druk, Kampen, z.j.
- Snoek I., *Heilige Geschiedenis*, 13^e druk, Den Haag, z.j.
- Woude A.S. van der e.a., *Bijbels Handboek, deel 1, 2^a en 2^b*, Kampen, 1981/1982/1983.

INDEX

A		H	
Abram	6, 38, 39, 40	Hebreeuws	9, 11
Achaz	12	Herodotus	7, 41
Amon	7, 8, 16, 38	Hizkia	7, 12, 22, 36, 38, 40
Aram	12	Hosea	13
Assurbanipal	5, 8, 16, 24, 32, 36, 38	I	
Assuretililani	24, 36	Immanuël	12
Assuruballit II	34, 36	J	
Assyrië	4, 7, 8, 13, 14, 15, 16, 18, 22, 23, 24, 26, 29, 30, 32, 33, 34, 36, 38, 39	Jakob	6, 26, 27
Assyriërs	14, 18, 19, 21, 23, 30, 31, 32, 34, 36	Jeremia	3, 13, 44
Assyrische rijk	5, 8, 15, 24, 25, 34, 35, 36, 37, 38	Jeruzalem	3, 6, 7, 22, 23, 24, 25, 37
Astarte	30	Jesaja	3, 10, 12, 13, 44
B		Jezus	5, 6, 9, 12, 18, 37, 38, 39, 40
Babel	6, 7, 8, 13, 22, 38	Jezus Sirach	9
Babylonische rijk	36	Joodse cultuur	11, 13
betrouwbaarheid van het boek	4, 9	Josia	7, 8, 16, 24, 34, 36, 38, 39
C		Jozua	6, 38
Cham	15, 32	K	
Cyaxares I	5, 8, 16, 21, 34, 36, 38	Kanaän	6, 36, 38
D		Knecht van de Here	18
Daniël	12, 38, 39, 44	Koningentijd	6, 38
David	6, 38	Kores II	3, 38
Dode Zeerollen	9, 13	L	
E		Libiërs	29, 32
Egypte	6, 9, 12, 23, 29, 31, 32, 34, 36, 38	M	
Esarhaddon	7, 8, 22, 23, 24, 25, 38	Maleachi	13
Ethiopië	29, 32	Manasse	7, 8, 14, 16, 22, 23, 24, 38
Ethiopiërs	32	motief	12
F		Mozes	6, 10, 17, 27, 30, 39
Flavius Josefus	32	N	
G		Nabopolassar	5, 8, 16, 21, 34, 35, 36, 38
Galilea	7, 15, 19	Nahum	1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 21, 24, 25, 26, 33, 34, 36, 39
God de Vader	18	Nebukadnezar II	37, 38
		Nijl	29, 31, 32

Ninevé 4, 5, 8, 13, 14, 15, 16, 21, 22, 23,
24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34,
36, 38, 40
Noach 6
No-Amon 5, 8, 16, 29, 31, 32

P

Pekach 12
Perzië 13
Plato 12
profetie 8, 9, 10, 12, 36, 40
Ptolemeüs II 9
Put 29, 32

R

Resin 12
Richterentijd 6

S

Salomo 6, 10, 38
Samaria 8, 23, 24, 36, 38
Samaritanen 23
Samuel 10
Sanherib 7, 8, 15, 22, 23, 24, 33
Saul 6, 38
schrijver van het boek 4, 7, 11, 16

Scythen 34, 36
Septuagint 9, 41
Sinsarishun 24, 34, 36
structuur van het boek 4, 13

T

tempel 3, 6, 7, 13, 27, 38
Thebe 5, 8, 16, 31, 32, 38
Tienstammenrijk 7, 8, 13, 16, 19, 23, 24,
36, 38
Tiglatpileser III 36
Tigris 15, 27
Tijdbalk 38
Tirhaka 32
Tweestammenrijk 7, 8, 14, 15, 22, 23, 24,
25, 34, 36, 37, 39

V

verklaringsmethode 4, 9
voorgeschiedenis 4, 6

Z

Zacharia
de profeet 13
een zoon van Jojada 9
het bijbelboek 44

Andere werken die de heer T. van Turenout heeft geschreven zijn:

Psalmen, profetische liederen,
Jesaja, Jahweh redt,
Jeremia, Jahweh sticht,
Klaagliederen van Jeremia,
Ezechiël, God maakt sterk,
Daniël, God is rechter,
Hosea, redder,
Joël, Jahweh is God,
Amos, lastdrager,
Obadja, dienaar van Jahweh,
Jona, duif,
Micha, wie is aan Jahweh gelijk,
Habakuk, de omhelsde,
Zefanja, Jahweh heeft bewaard,
Haggai, feest van Jahweh,
Zacharia, Jahweh gedenkt,
Maleachi, boodschapper van Jahweh,
De Openbaring mag niet verborgen blijven.

Ze zijn te vinden op de website via:

www.bijbelstudies.eu,
www.vturennout.nl.